

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Dominica tertia Quadagesimæ: Homilia Vigesima. De edicto fidei. Erat Iesus eiiciens dæmonium, & illud erat mutum. Luc. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

men vt dæmoniacum accusari, Satanæ pytho-
nem audire, Dei inimicum reprehendi, taliq̃ue
calumnia tantis operibus correspondente la-
cessit: *Beelzebub habet, & in principe dæmonio-
rum eiecit dæmonia*, & præ stupore vix me con-
tineo.

71 Hæc Christus tam dolenter accepit conui-
tia, vt gestus ederet insolitos, patum est mode-
stia suæ, ac diuinæ compositioni, sed etiam vicio
communi non vñtatos; vt de illo sic referat

Mar. 3. *Exierunt sui tenere eum, dicebant enim:*

21. *quoniam in furorem versus est*, de quibus die
Mercurij præterito, qui nulli conuictorum, quæ
illi quàm plurima improperarunt, sic data ope-
ra, quàm huic studuit respondere, teste ipso E-
uangelista, quo tam luculentis probat argumen-
tis, nedùm nihil opera factum esse diabolicâ, sed
quod cuncta diuinis sint adscribenda potestati-
bus: cuius & mulier de turba profert de Chri-
sto testimonium, eiusque supremam agnoscit
veritatem, qua Saluator vti voluit, sicut olim o-
pera Sanctarum mulierum Debboræ, Iudith,
Esther, ad vretibus inuolendum potentissimos
exercituum duces, eosque profectuentem, humi-
liandum, superandum, extulit autem illa vocem
ad eo caueram, vta toto perciperetur auditorio,
qua omnem illam deiecit, conuictique progeniẽ
viperaam: *Benius venter, qui te portauit, & v-
bera qua suxisti*. Psallat illa, & de hoc requissi-
morum verberonum confitabulo decantet il-
lud, quod olim de Holoferne Iudith virago il-
la mirabilis, & bonorum memoria digna: *Do-
minus omnipotens nocuit eum, & tradidit illum in
manus feminae, & consumit eum. Non cecidit potens
eorum à iuuenibus*, &c. sed Iudith filia Merari in
specie facies sua dissoluit eum. Gratus autem re-

Iudith. c.
16. 7.

demptor tanto beneficio, hac occasione ma-
ximè opportunâ, vt illi gratiam referret, ac co-
ram omnibus eam honoraret, conuersus ad il-
lam, ait: optimum ac verissimum tuum est o-
mulier testimonium, verè namq̃ue beata pa-
rens, qua me suis genuit conceptum visceri-
bus, paruoque lacte aluit: artamen his supe-
raddo: *Beati qui audiuistis verbum & custodistis
illud*.

His verbis & mulierem Christus est conso-
latus, & omnes nos erudiuit, non sufficere ver-
bi tantum auditionem, sed requiri ciuitatẽ in-
pectore conseruationem: quia vt eleganter D. Au-
gustinus iure merito vocatur Dei verbum, animæ
cibus, est enim hoc nihil certius, quàm vt cibus
det corpori nutrimentum, seruetq̃ue profectum,
non sufficere, vt stomacho recipiatur, sed ex ne-
cessitate requiri, stomachus illum conseruet,
calore digerat naturali, & per venas, artenas
ciuitatq̃ue corporis partes distribeat alimen-
tum. His congruam expendit Spiritus S. senten-
tiam: *Thefauros desiderabilis requiritur in ore sa-
pientis, vir autem stultus glutit illum*. Sic ipse so-
scribit ex nostra lectione vulgari: *Imprudens
homo dissipabit illum*. Vnde hanc aduertit ex-
hortationem: *Admonemus charitatem vestram: D. hinc
vt ea qua audiendo tanquam ventre memoria con-
ditis, rursus euoluendo, & cogitando, quodammodo
ruminetis*. Hoc quoque vos omnes doceo, mo-
neoque faciatis, dum verbo Dei auditores as-
sititis, illud memoria conseruetis tenacissima,
ruminetis frequentius, calore charita is digera-
tis, opere perficiatis, vt sit vobis vtilissimum, in
hoc mundo gratia, & in altero gloriæ cælestis
incrementum. Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ VIGESIMÆ SEQVENTIS.

CONTINET hoc Christi Euangelium duorum Regum sibi ex dia-
metro oppositorum descriptionem: qualiter quisque regni, quod
suum esse dicit, possessor, totis illud labore viribus conseruare
subiectum. Rex legitimus Christus esse perhibetur, qui cum in
animabus regnet iustorum, parte Ecclesiæ principali, illas vt sibi
debitum occupat regnum. Rex alter diabolus scribitur, qui per
peccatum, nominatim verò per Hæresim, illas tyrannica possidet
auctoritate. Licet autem tantò fiat hoc earum impendio, prout in nostro patet cõ-

eo, surdo & muto; toto tamen molimine conicitur, ne earum possessione elimine-
 tur, in quem finem sibi ministros adsciscit auxiliares hæresiarchas. Cum autem non
 leue timeatur ex ipso regno posse emergere periculum, ne tot tantisque ab ipso dia-
 bolo damnis contractum, subsidium, licet voce tenus imploraret, periculum præuc-
 nit, loquendi ponens obstaculum. Christus vt legitimus animarum rex, in earum salu-
 tem, agit de propellendo ex illis hoc tyranno diabolico, quem hodie viri huius corpo-
 re foras exturbat, & vt sibi hoc in munere famulentur, suos eligit duces, & conscribit
 ministros fidelissimos: tamen si verò hoc omnibus incumbat Euangelij professoribus,
 attamen archius multò huic astringuntur muneri ministri Sancti Tribunalis Inquisi-
 tionis, qui hæresim extirpantes, titulo de illis dicitur hoc singulari, quòd dæmones
 eiciant potestate, quâ hæreticos possident. Ad hoc edita publicant, quibus Christi-
 nos ad hæreticorum obligant denuntiationem, quatenus debito supplicio venenosa
 infectio sopiatur. Hæc omnia quatuor describuntur articulis. *a.* Primò: liquidò con-
 stat, quanti Christus faciat, esse se regem fidelium animarum, cum illas habeat, defen-
 dat, & vt proprium sibi regnum tueatur. Deinde patet quâ diabolus illas iacturâ pos-
 sideat, quando per hæresim plenariò illarum potitur dominio, torquet non mitius
 quam rex, tyrannus sæuissimus. *b.* Secundus, exponit articulus, quàm sibi directè op-
 ponantur ministri Dei, & diaboli, Dei ministri sunt S. Inquisitionis contra hæreticos
 officiales. Demum, quâ ratione ad tutiorem regni Christi custodiam ac defensionem
 institutum sit S. Tribunal Inquisitionis. *c.* Tertius confirmat, quàm iustè plenaria
 hoc Tribunal polleat auctoritate castigandi hæreticos, illos censuris aliisque modis
 reprimendi. Nec non quanta debeant inuigilare ministri diligentia, vt hæreticos
 comprehendant, pro peccati mensura puniendos. Quartus: ignem declarat esse pro-
 prium hostibus fidei supplicium, cum ipsorum personis, tum libris infligendum. In
 quem finem optimè quadrat (*a.*) edictorum publicatio, quæ liget subditos ad hære-
 ticorum denuntiationem, etiam omnia fraterna correptione.

§. 1. Christus, & diabolus duo sunt Reges sibi
 contrarij, distinctaque possident regna.
 §. 2. Regnum Christi est Ecclesia, regnum dia-
 boli sunt hæretici, & infideles.
 §. 3. Tunc de damone dicitur, quod persectè
 quempiam possideat, quando eum in hæresim
 & à fide Apostasiam impellit.
 §. 4. Diuerfos sibi que contrarios habens mini-
 stros Christus, & diabolus.
 §. 5. Instructioe & motu Spiritus S. institutum
 fuit tribunal S. Offi. Inquisitionis, ad Chri-
 sti regni conseruationem.

§. 6. Insiissima ratione pollent Inquisitores &
 auctoritate & potestate ad puniendum hæ-
 reticos.
 §. 7. Merito tradit ignibus S. Tribunal Inqui-
 sitionis hæreticos, aliisque plerumque generibus
 suppliciorum.
 §. 8. Aequissima ratione promulgat S. Tribu-
 nal Inquisitionis edita contra hæreticos.
 §. 9. Non est cum hæreticis seruanda fraterna
 correptio, sed illa praterita, confestim sunt
 denunciandi.

a. s. 1.
 2. 3.
 b. s. 4.
 5.
 c. s. 6.
 d. s. 7.
 8. 9.
 [a] Cas
 muy a
 p. 60.

HOMILIA XX.

DE EDICTO FIDEI.

QUOD PVBLICATVR IN SANCTO TRIBVNALI INQVIVISIONIS.

Dominica tertia Quadragesimæ.

Erat Iesus eiciens demonium & illud erat mutum. Luc. 11:

85 1 VO nobis sunt hodie tractan-
 da præ manibus. Primum de-
 cantatum S. Lucæ Euangeliū,
 Luc. 11 quo proponit Christum, offi-
 cio boni pastoris ad ouium sa-
 larem fungentem, qualem æ-
 ternus Pater nobis addixerat suscitandum: *Suf-
 citabo super eas pastorem unum, qui pascat eas.*
 Ezech. 34. *seruum meum Dauid.* Quemadmodum enim
 25. David ab Isai patre constitutus ouium custos,
 I. eas ab visis tutatus est & leonibus, eorumque
 Duo faucibus eruit iam captam prædam, vt Regum
 et acta narrat historia. Ita & Christus Redemptor no-
 da pro ster, filius David secundum carnem, & carne
 ponitur mortali vestitus, notum omnibus, quam sedulus
 7. Reg. commendatum sibi à Patre gregem custodierit,
 Ezech. 34. de quo per Ezechielem dicitur: *Vos oues pasua
 mea homines estis, à leonibus tutatus infernalibus
 34. 15. & ab visis eripiens incolumes. Hoc letabatur
 exercitio, si leonem faucibus, si vrsorum vngui-
 bus captas oues liberaret: hoc namque diuinus
 nobis indicat Euangelista: *Erat Iesus eiciens da-
 monium, & illud erat mutum.* Dæmon, è viti cor-
 pore propellebat, quasi pastoris munere sanctus
 fidelissimi: verè namque dicere licet à dæmone
 direptum hominem, sicut à leonibus ouiculam:
 & adeo quidem vnguibz constrictum, denti-
 busque præfocatum, vt nec loqui, nec audire nec
 videre posset. His autem, qui præclarum illud
 opus in sinistram partem conabantur interpre-
 tari, virtum Beelzebub attribundo, respondit, se
 eâ mente descendisse de caelis, hoc illi officium
 incumbere, fortem armatum debellare, dæmonem
 scilicet exturbare, & eis exuete castris quæ du-
 dum occupauerat, & pacificus modò possidebat,
 eo planè modo quo copiarum dux præsidium
 occupans, à fortiori superueniente superatur,
 castrisque spoliatur; nec aliam ob causam, quam
 quia viribus alteri præuuleret. Quocirca si Chri-
 stus hominum corporibus dæmonem expelle-
 ret, quos vallo quasi munitis foris possidebat,
 superis id erat adscribendum virtutibus ipsius
 iusterni longè superioribus. In cuius veritatis af-
 firmationem tam efficacia protulit Christus ar-
 gumenta, vt quædam de medio populi mulier,
 volens Deus medio vti tam debili, quo l'han-
 saorum confunderet elationem, vocem attol-
 lens in Christi præconium exclamaret alius:
Beatus venter qui te portauit. Hoc eius est Evan-
 gelij compendium.
 Secundum nobis occurrat exponendum, edi-
 ctum scilicet tam sanctum, inl'um, ac necessa-
 rium, quod diuini pastoris magnates Romæ
 Inquisitores publicauerunt, inquirentes in l'ari-
 etionem & officij sui obligationem, diligenter
 ac sollicitè lupos, leones, r'fos, vulpes, & hære-
 sicum nequissima animalia; Iudæos, Mauros,
 Apostatas homines gregi diuino pestuciosos, &
 Sanctæ Ecclesiæ noxios, vt illam, immaculatam,
 mundamque censerent, vt oues Dei in pace
 vnuant imperturbata, vt inoffensa in Sanctæ Ro-
 manæ Ecclesiæ quiescant ouili, cuius caput ag-
 noscimus Summum Pontificem Romanum,
 Christi Vicarium, legitimum D. Petri successo-
 rem. Vtrumque tractaturi, comitante de vno ad
 alterum, & ad vtrumque Dei gratiâ in Dei glo-
 riam & S. Inquisitioni maximum honorem, si-
 delium consolationem, omniumque gratissi-
 mum documentum. Quod vt congrue fiat, gratia
 nobis Spiritus S. est necessaria, quam conse-
 quemur, si gratiarum Matris humiles implore-
 mus auxilium; dicentes *Aus Maria.**

S. i. Chri.

§. I. Christus & diabolus duo sunt Reges sibi contrarii, distinctaque possident regna.

D. Augu. supponit & expendit pro locorum Scripturae declaratione, quod licet sine modo plura regna, plures reges, & c. tamen ad duo reuocari, velut duo si preambus omnis comprehenditur potestas regumque dominium. Regnum Dei regnum diaboli quot quot agitur in hoc viuunt mundo, regno comprehenduntur alterutro. Dei Regnum ex iustis principaliter constituitur, in quibus ipse dominatur, quos ipse gubernat qui illi obedunt: regnum illud, de quo dilectus Christus discipulus: *Facite nos regnum, Sanctos subintelligens*, licet ex *Gen. 1. 26.* textu quidam legant: *Facite nos Reges: Sicut dicitur, quān lectionem antiquus sequitur Aretas. Notat nihilominus D. Ambrosius vi lpa a, opinione dicit: Facite nos regnum hoc quippe singulari beneficio Christus homines cumulat: Quando eos in se constituit, in quibus ipse cum Patre, & Spiritu S. inhabitare & regnare dignetur. Idcirco in eadē Apocalypsi, heuati Deo resorantes gratia si actio, ne, eius meminerunt beneficii: *Facite nos Deo nostro regnum.* Nō constituitur Dei regnum ex palatis inconfusibilibus lapidibus edificatis, non est Dei regnum ciuitas vallis, & præcellis aggeribus communita, velut Babylonia; regnum Dei nō sunt terrenæ domus, quas licet appareant pulcherrimæ, breui scimus esse collapsuras, quia terrenum habent fundamentum. Non consistit Dei regnum in vrbibus, amœnis hortis, fontibus perennē auentibus, foris plateisque amplissimis, quæ breui temporis intervallo omnē peritunt decere, & susque deq̄ue subruuntur, sed in animalibus sanctissimis, æternis duratione, naturæ adeo præcellens, vt earū vel minima, queat in se recipere, & velut in domo celesti totam Domini Dei nostri complecti magnitudinem. Est autem hoc Dei regnum, de quo tradit Apostolus, quod Christi, in die iudicij traditurus est Patri, in quo perpetuo regnat sanctissima Trinitas. Cui traditur deus regnum Deo & Patri. Porro magnificū est adeo Dei regnum, vt iustorum quisque ciuitas sit amplissima, Deo que charissima, quem non minoris facit, non minus extollit, quā Reges in clyti, Monarchæ supremi, præcipuarum vrbium regiones, & celsasque Prouincias. Vnde pro more habeo declarare illud quod olim Dns Moysi dum eum legatum suū mittit in Ægyptū pluribus iisque magnis in sui fama-*

latū ornatū officis: *Ego sum Deus Abraham Deus Isaac, Deus Iacob, Deus patrum vestrorū.* Conuersa regibus loquitur formulā, dū legatū ad alienas expeditur regio: *es, regis munus diplomati- bus, quibus nomina, titulosque præscribunt præciparū Prouinciarum, Regnorū, vrbiumque, quibus independente demanant potestate.* Sit exēplo Rex nollet inclytis, qui quo potestatis suæ se declaret ampliūdinem, in iteris regis, ita prænotat regna quibus principatur. Philippus Rex Castiliæ, Aragoniæ, Leonis, Siciliæ, & c. Abrahāsim i modo Deus in illo quod Moysi inuigū munere, suā voluit exponere maiestatem, notificat potentiam signare, iudiciorū ista nomina regna quibus inerat *Quorum vnum, Abraham, Isaac, a terris, et in iacob, ab eorum denique quilibet iustus & iudiciorū. Nūquid diuine celsi udi, conuenient ut exprimeret Deus celsi, terræ mariū, solis lunæ, & c. ac totius Domini vniuersū quod totū ipse gubernat, quando, & quā vul ratione, vera, ac libera sua voluntate, vestri vrbis profertendo quā non celsū diuine superbiat Monarcha, si in reueritate prænotare suis posset ipse diplomatis: Ego Rex & Dominus solis, lunæ, siderū aliorū, quorumdā istorū celorum Lunæ, Maris, aut Venens, & c. & illos regere posset pro libitū, illisq̄ue imperare? Non dubium, quā in eo se uti lo celsiorem multo crederet, quā omnium terræ regnorū, imperio clarissimum. Nūquid poterat Deus ex his suis nomen sumere maiestatis? Nō poterat concedamus enim licet hæc omnia diuino si biacere imperto: *Domini est terra & plenitudo eius, orbis terrarum, & c.* Propriè tamen primarium gloriæ suæ regnum hoc esse cognoscimus, quo sanctis in petat, singuli namque iusti sunt vrbis amplissima, regnum diuissimum, regio cælis ipsis formior, vniuersiorque sideribus: his quippe totus secundum esse suum, suaque potentia Deus minimè comprehenditur, prout arāma iusti, quā idcirco vt gloriæ suæ delicti thionum: *Anima iusti sedes est sapientia.* Porro diaboli regnū peruersi sunt, in quibus regnat, imperat, dominatur gubernat, & horozatur: *Iste est rex super vniuersos filios superbia,* de diabolo Deus hic loquitur sub figura ferocissimi animalis. Hec autem D. Irenæ demonstratur, mali scilicet, quod in finis locustarum pestiferarum numerus, quæ totum impleuerant terram, Regē sibi præfectum agnoscere, diabolum, qui uomē suum tribus exaratum linguis, Hebraica, Græca, & Latina præferebat: *Habebam super se Regē, Angelum Abyssī, cui nomen Heb. aico Abaddon,* 9. 11.*

Grace Apollyon, ἀπολλύων Latine habens nomen
 Extremum. Hoc locutarū hierophico pef-
 fimos quoſque D. Ioa intelligit, cuius modo ra-
 tiones fabricemus. Ipſe rex e: ille, de quo Iob,
 vt ſuperius egimus qui calcas premit, ſubiugat
 Iob ca. 18. 14. „quasi rex interitus. Ex illis etenim locis iuxta
 „ ſuperiorem expoſitionem, S. Scripturæ conſtat
 „ æqua conſonantia. Tot regnum hoc dilatur
 „ ciuitatibus, quorū iniqui imperat diabolus, quos
 „ ſubtiliter ſpales regius diaboli vocat ciuitates,
 „ quos à Deo præciniti euentus. Ciuitates eorum
 Ef. 9. 7. „deſtruxit. Cain fratricida ciuitas fuit diaboli, di-
 „ ctus à D. Baſilio. Primus diaboli diſcipulus, cuius
 „ animam adeo perfecta poſſidebat auctoritate,
 „ vt in ea quilibet operaretur, de quo illud eſt
 1. Ioa. 6. 3. 12. „D. Ioaannis teſtimonium: *Cain ex maligno erat.*
 „ Vibs alia Pharaon, cuius ſibi cor ita ſubiugauit,
 „ rat, vt illud excecancerit, & obſtipum adeo
 „ reddiderit, vt Deo ipſi ſe opponere non formi-
 „ daret. Vibs altera Elymas magus ſacilegus, cu-
 „ ius intima fraudibus oppleuerat: *Plenus omni*
 „ *dolo, & omni fallacia.* Iudas ciuitas altera, cuius
 „ cor intrauerat, animam poſſederat, vt in tā hor-
 „ rida propelleret contra Chriſtū crimina pro-
 „ ditorem: Ciuitas tu quoque diaboli, qua tui do-
 „ minatur, te regit, te propellit, in adulteria, ſuita,
 „ peritua, vniuſque præcipitem. Hæc ſunt ex O-
 „ rigenis opinione diaboli regna, quæ Chriſto
 „ monſtrat in monte, & aſſendit ea omnia regna
 „ mundi. Hæ duo Reges ſibi aduerſantur, & perpe-
 „ tes gerunt ſimilitates, dæmon Chriſto, & Chri-
 „ ſtus dæmoni repugnat, hoc autem ſingulare
 „ cuiuſque eſt ſtudium, ſibi quoad poteſt, alterius
 „ ſubiicere ciuitates. Idcirco diabolus dicitur Sa-
 „ tanas, id eſt aduerſarius, eſt enim Chriſto aduer-
 „ ſarius, & Chriſtus illi de quo D. Ioa. teſtatur:
 „ *In hoc apparuit filius Dei vt diſſolueret opera dia-*
 „ *boli.* Omnem nauat diabolus operam, Chriſti ſi-
 „ bi ſubiugare ciuitates, id eſt, ſanctos: *Tanquam*
 „ *leo rugiens, circuit quærns quem deuoret.* Totum
 „ vero Chriſtus impendit ſtudium, vt diabolus eri-
 „ piat ciuitates, ſibi que ſublernantur: *Venit pecca-*
 „ *tores ſaluos facere.*
 IV. „ Licet autem hæc ita ſint, multum tamen in-
 „ diſſerentia inter vtrumque regnum: Deo
 „ quippe conuenit eſſe regem iure naturæ, legiti-
 „ me, pluribusque titulis, creationis ſcilicet, con-
 „ ſeruationis, redẽptionis, & vniuerſalis ſuper om-
 „ nia poteltatis: qua de cauſa illi concinimus: *Tu*
 „ *ſolus Dominus.* Diabolus rex eſt, ſed tyrannide-
 „ ſum. Tyrannus ne vel pagum habet ſibi debitum, at
 „ ſeipſum exalrat, & in regem exurgit ſeditioſus

naturalem, contra illum vexillum attoſtit: a ma-
 parat illi contendit eripere ciuitates, eas ſubiu-
 gat, & vt proprias ſibi poſſidet. Hoc opus diabo-
 li hoc eius ſtudium. Ipſe iure proprio ſibi ha-
 bet, nec vnus quidem formicæ dominum: me-
 titus eſt ſiquit D. Cyprian. quando Saluatori o-
 ſtenſa mundi regna le daturū liberaliter repro-
 m. ſit: *Mihi tradita ſunt, & cui volo do illa.* At ar-
 titibus fraudulentis, nec minus mahriolis, cona-
 tur Dei ciuitates obſidere, quas ſæpe cogit ad
 deditionem. Ita à mundi infantia duas illas ob-
 ſedit ciuitates, quos Deus, vt regni ſui metropo-
 les in terra fundauerat, & in paratiſo collocare
 rat Adam, & Enam. Erant Dei ciuitates, in illis
 etenim regnauit, mauda a illis legeſque præ-
 cripiſit. Venim accurrit aduerſarius, circumcingit
 corona, tormenis quarit fortiffimis, rationi-
 bus ſcilicet, ſuaibusque blandiæ entis: quid in-
 de illas euincit, ſibi ſubiugat, & qui prius erat
 ciuitates in quibus dum regnaret Deus, regnat at
 iuſtitia, regnabat immo: altitas, factæ ſunt ciui-
 tates, in quibus & peccatum & mors impera-
 rent: *Inuidia diaboli mors introiuit in orbem ter-*
 „ *rarum.*

Vt Cainum vidit natum in hoc mundo, con-
 ſeſſim apud illum caſtra ſua meatus eſt, oppug-
 nauit, inuidia cor excitat, vt fraternitatis leges
 tranſgreſſus, quibus in illo regnare Deus debe-
 rat, hæc ciuitas, in qua principauerat diabolus, de
 quo D. Ioa. *Cain ex maligno erat.* Tantis de-
 inde viribus excreuit hic tyrannus, tanta ſibi
 ſubiicit regna, vt Deus aduertens illum maio-
 rem orbis partem occupare, noſtro loquuti mo-
 do, conſtrictus, afflictuſque fuiſſe videatur.
 Hoc ni fallor, Spiritus S. his verbis in ſeipſo ait:
 „ *Panitent eum, quod hominem feciſſi in terra.* vti
 autẽ extenſi hoc delrueret in perium diaboli,
 cunctos proponit homines exſtirpare, Noe vni-
 uerſum cum ſuis relictis, in quo Deus imperat: *Tu*
 „ *enim vidi iuſſu coram me in generatione hac.* Quo
 ſic peractis, illic exſiccato diluuiis, reuertitur
 diabolus, & Chæ impetis acrius mouet, vt debuiſ-
 patri vilificat reuerentiæ: ereſcente vero nume-
 ro mortalium, denno cepit, & diabolus nouas ſibi
 ſublernere regiones, ſic vt vix ſi perſeſſet ho-
 mo, quem non tyrannus hic ſibi ſubſtrerneret. In-
 tatum, vt paulo poſt, Deo impropere præſump-
 ſerit, totum debere ſibi mundum: hoc enim reſ-
 poſo illo declarauit, dum à Deo interroga uſt,
 „ *Vnde veniſti?* reſpondit: *Circumſi terra, & præſump-*
 „ *ſi ea.* Circumſi, bellatorum eſt: caſtra circū-
 „ *peſi, mihi ſubiecti:* hoc ſignificat: *Præſump-*
 „ *ſi eam.* Sicut autem princeps, aut Rex regnum
 „ ſuum

sum perambulans, & vincum cernens superesse
 Job non sibi subiectum, audeat & illum innume-
 ris suis obfidere copis, victurumq; conatur sub-
 iugare.
 Hinc perpetua illa nec reconcilianda Deum
 inter ac diabolum bella, suscitatur, sicut inter
 regem naturalem ac tyrannum maxima sem-
 per bellorum excitantur tempestates. Tyrannus
 hinc, quæ sua non sunt, invadere nititur capta-
 que conservare, Rex illuc legitimus, ut iniuste
 vique extorta recuperet, a clauderat. Ne miseris,
 quod multis annorum centurys rex naturalis
 Deus commisisse videatur, nec diabolum impu-
 nisse, cuius adeo potestas excreverat in orbe, ut
 Princeps mundi huius, à Christo diceretur. Con-
 clusum tandem est, non tolerandam punire su-
 perbiam, eo sine de cælis in terram descendit,
 quo tyrannum hunc oppugnet, superet, foras ex-
 terminet perditam recuperet, suoque subiciat vi-
 ctor imperio. *Nunc iudicium est mundi, nunc prin-
 ceps huius mundi eijcietur foras, & ego si exalta-
 tus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.*
 Hoc esse novimus, quod tam studiosè per-
 pendit Apostolus, aduentum Christi collau-
 dans, quem ideo missum à Patre declarat: *Vi-
 speret nos de potestate venturorum, & transferet
 in regnum filij dilectionis sue.* Quæ de causa, cum
 virtute magna & maiestate descendit, ut ventu-
 rum prædixerat Isaias: *Eccc Dominus Deus in sur-
 titudine veniet, & brachium eius dominabitur.*
 Idem quoque Dominus doctissimus & planè di-
 vinitus rationibus hoc in Evangelio significat.
 Virum hunc diaolus occupaverat, & velut rex
 in regno suo faciens illic imperabat, unde &
 integrum hominem sibi subiecerat, quod in-
 nuti his verbis Evangelista: *Illud erat mutum.*
 Quia ut notat Theophylactus in Græco textus
ἄφωδς, nedum significat mutum, sed & surdum.
 Insuper D. Hieronymus ubi de hoc miraculo fit
 mentio, notat nomen *ἄφωδς*, magis significare
 surdum, quam mutum. Vnde Tertull. D. Chry-
 stostom. D. Theos Bostrenus, & D. Euthymius
 concludunt, sed & surdum la-
 borasse. Quinimò D. Augustin. notans hunc lo-
 cum, huc quasi certum supponit, D. Mattheus
 eisdem miraculi rarrans historiam, addit &
 fuisse excecatum: *Oculus est ei homo dæmonium
 habens, cæcus & mutus.* Quam aggere seuro
 diaboli virtum hunc possidebat, quem omnibus
 modis sibi subiectum detinebat. Descendit
 Christus, diuinaque brachij sui fortitudine, dæ-
 monem eiecit imperio, quo continuo liberatur
 homo, oculis, auribus, & lingua restitutus. Mur-

murant Pharisei, calumniantur diabolica id fa-
 ctum esse potestate: *In Beelzebub principe dæmo-
 norum eiecit dæmonia.* Nequaquam ita, recla-
 mat Christus, diuinaque probat argumentis. Si
 diabolus enim in seipsum bella mouerit, quo-
 modo stabit regnum eius? Hinc ausam arripit
 aduentus sui declarandi rationem; præsidium si-
 bi firmaverat in hoc mundo diabolus fortissi-
 mum, in eoque velut Rex ac Dominus impera-
 bat; at venit ipse bello diabolum turbaturus,
 quo præsidio isto expellat, regnoque spoliat,
 idque ea de causa, quia viribus diabolo præua-
 lebat, eo omnino modo, quo cum Dux castro
 præsidet, nihil aduersi suspicatus, si supererit
 alius, eumque præsidio propellat; hoc fortiori-
 bus eius armis esse diuinus adscribendum. Hæc
 igitur sunt duo regna; duo reges, hæc bella
 quibus se inuicem læcessunt, at præualet Chri-
 stus, quia viribus superior, &c.

§. 2. Regnum Christi est Ecclesia, regnum dia-
 boli sunt hæretici & infideles.

Porro ut ad punctum veniamus, quod in hac
 connexionione prætendimus, dico, Regnum
 Dei esse suam sanctam Ecclesiam Catho-
 licam Romanam. Diuinus eam ac eminentissi-
 mis compellat Spiritus S. epaphetis, tit. his, ac no-
 minibus Agnominat illam sponsam suam, co-
 luntam suam, suam dilectam vineam suam, do-
 mum suam, suæ locum recreationi. Attamen
 nomen magis familiare est regnum Dei, reg-
 num celorum: sunt autem omnia Synonyma.
 His scæret S. Scriptura præsertim Evangelia. A-
 pud D. Lucam, *Cui simile est regnum Dei*, de S. Luc. 13.
 loquitur Ecclesia, quam sæpenumero diuersis, 18.
 comparat, modo vineæ, modo fagenæ, modo
 campo seminato, modo grano sinapis, & simili-
 bus quibus abundat Evangelia. Hic regnat
 Christus ubi conueniunt sui subditi, in vna fide,
 doctrina vna, ipsentique Sacramentis: *Vbi duo
 vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum*, 18. 20.
in medio eorum. Hæc autem solamine perfusus, Matth.
 eos corporaliter deserens, cumulat, cum ait:
*Eccc ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad
 consummationem sæculi.* Quam hæc graphice de-
 scribit David: *Magnus Dominus & laudabilis ni-
 mis in ciuitate Dei iherosolymæ in monte Sancto eius.* V-
 bi, licet ad litteram loquatur de ciuitate Hiero-
 solymæ, mysticè tamen sanctam intelligit Ec-
 clesiam. Hic se Deus magnum ostendit, hic eius
 adoratur celsitudo, maiestas agnoscitur, miser-
 cordijs

cordijs posimur, hic vera puraque Deo litantur
 sacrificia: hæc illa est, de qua continuo: *Civitas
 regis magni, Deus in domibus eius cognoscetur.* Hic
 agni scitur, Deus a toratur, ex ra quam nihil ho-
 tum sit, hoc regnum magnum est, quod se co-
 vique extendit, quo files vera protenditur; Hæc
 est enim illa sepes, & qua Deo subditos in vra
 continet Ecclesia proinde quocumque fides ve-
 ra protenditur, eò & huius regni limites ex-
 tenduntur.
 Mirificam habuit de hac D. Ioannes visio-
 nem: *Ecce ego Ioannes vidi civitatem sanctam*
Hierusalem novam descendentem de celo à Deo,
 Vt quid Sanctæ Ecclesiæ, tot præclara nomina?
 Civitas sancta? quia in ea scilicet, factas vera te-
 pritur, & remissio peccatorum: vide et immus:
 Credo sanctam Ecclesiam. Vocat Hierusalem, id
 est visionem pacis: Hic namque vera fulget pax:
 hic distincta vige cogitio mysteriorum Chri-
 sti per quem verâ consequimur pacem: de quo
 D. Paulus: *Ipse est pax nostra.* Alia congregatio-
 nes; Lutheri, Calvini, Arij. sanctæ non sunt, sed
 numeris horridæ sceleribus, veram Christi, e-
 iusque mysteriorum non habent scientiam. Ad-
 dit: *Descendentem de celo.* Sathanas non descendit,
 sed cecidit de celo: *Videbam Sathanam sicut sul-*
sur de celo cadentem. Cui convenit Isaias: *Quo-*
modo cecidisti de celo Lucifer: Sancta verumtamē
 Ecclesia descendit de celo ab ipso Deo insti-
 tuta. Quid hoc significat? Quomodo descendit
 de celo? Quia (sic notat D. Aug.) illam ad ima-
 ginem cœli, quasi cœlum esset, Deus ædificavit
 at nominavit, eodem loco teste D. Aug. propter
 non vulgarem quæ est inter Ecclesiam & cœ-
 lum similitudinem, quid precor in illo est reg-
 num cœlorum? Ipse D. Ioannes explanat: *Claritas*
Dei illuminavit illam, & lucerna eius, est Agnus.
 Vna Dei lux, vna agni. Hoc est, quod beati-
 tudinis cœli fundamentum sit clara visio, ac cog-
 nitio Dei, ac Christi, id est, mysteriorum divini-
 tatis Dei, & Christi humanitatis, quod D. Tho-
 mas, ut cognoscant se solum Deum verum, & quem
 misit Iesum Christum.
 Huic venienti, hys mysterijs vni sunt om-
 nium beatorum intellectus, vel nates, affectus
 animi: hoc namque David tam subtiliter ex-
 pendebat, dum cœlestis Hierusalem amore ac
 desiderio capus atebat: *Hierusalem que ædifica-*
tur ut civitas, cuius participatio eius in idij san-
 Omnes vnam contemplatur veritatem, illi
 omnes vniuntur, omnes eandem de Deo, verita-
 tem suo comprehendunt intellectu, & vna glo-

ria luce omnes sibi copulantur: *Cuius partici-*
pato in idij san- Omnes eandem licet diuinitate
 diuinitatis gradibus, lucem participant, quibus
 modo superfedemus. Eadem de S. Ecclesia te-
 renda sententia, civitas est diuina luce illustra-
 ta, à Deo instituta, à Deo procedens, hanc
 lucem signat fides vera, fides Catholica. Hæc
 illa lux est, sine qua diuina non possunt capi
 mysteria, quæ Deus est operatus, & euamnia
 præstolantur quæ idcirco D. Paul. nominat: *de-*
gumentum non apparentium. Lux est, quæ de Deo
 progredi utriusque fides est donum Dei: non ex
 operibus. Lux est supernaturalis. Laborat hæreti-
 cus Deum ingenij sui, ac rationis luce cognos-
 cere, verum in inquisitione deficit, vnde vera
 Dei scientia priuatur obsecatur: Ecclesia ve-
 rò lumine, id assequitur supernaturali ac diu-
 ino, sicut autem in cœlo vna lux est, vna ve-
 ritas est in qua omnes vniuntur, ita & in Eccle-
 sia, vna fides est, vna veritas, in qua omnes v-
 niuntur, sibi que conueniunt. Interim sicut in cœ-
 lo omnes idem loquuntur, sic & in Ecclesia
 Obsecro vos fratres. *Et. v. idij san. dicant om-*
nes non sint in vobis sensum. obsecrauit Apo-
 stolus. Vnitas fides: sicut enim Deus vnus est, sic
 eius veritas vna est & tam vna, vt eadem sit
 sa veritas, quam hic per fidem profitemur, & il-
 la quam beati visionem clarissima facie ad fa-
 ciem contemplantur.
 Talem autem esse contemebat (auctore D. Au-
 gust.) cum veritas vna sit, & in illa conueni-
 tur eorum intellectus, qui rectè colligunt, qui
 verò huic se opponunt, erroribus innotuitur.
 Ita, quia hoc Dei regnum, Ecclesia Catholica,
 sepe habet & limites, fidem nempe Catho-
 cam, qui terminis his comprehenditur, in Eccle-
 sia viuunt sicut nos omnes per Dei gratiam, qua
 limites illos egreditur, de Ecclesia quoque
 gremio secedit vt omnes hæretici, & maledicti de-
 quibus sic D. Ioannes: *Ex nobis prodierunt, & non*
erant ex nobis: nam si fuissent ex nobis, permans-
issent vniuersum. Deum de sicut Deus, qui rex
 eius est, æternus est, perdurabilis, immutabilis.
 hinc Ecclesia, vt Dei regnum, habet quod æter-
 na sit, firma, immobilis, quæ nulla vt quæ am-
 ocatione com nota deficiat. Hanc non infide-
 lium peccata subuertent hanc non inimicorum
 pestulanda persecutiones: nec alia quælibet
 ratione conuulsa collabatur: quia regnum &
 patrimonium est Dei, quod deficere posse credi-
 tum quia sancti, qui cœlestem illam componunt
 reipublicam, quæ cœlum dicitur, Dei iustitiam
 gnam

gnam: *Fecisti nos Deus nostro regnum.* Partim
 quod nulla eorum peregrina possint impref-
 siones perdere dicere, ordinem eius, concen-
 trumque transmutare: *Mulier in caelo amictu sole,*
& Luna sub pedibus eius, & in capite eius corona
stellarum duodecim. Luna Eclipsim patitur, terra
 namque umbra illam potest contingere, & eo
 usque ascendit, ad stellas autem non pertingit,
 unde & illas nequit obumbrare. Si Ecclesia lu-
 na tantummodo vestiretur, illius terra possit
 fulgorem obumbrare, verum illam pedibus suis
 sustinet, quo usque terrenorum umbra per-
 tingit. Quo pertingit? Ad corpus ab bona terra-
 ra, ad corporalia, hæc omnia pedibus concul-
 cat: corpus verò, & caput, ex o terrenorum non
 ascendit umbra, ubi nequit obscurari, servat in
 sole, eoque stellas fulgentissimum Regnum
 hoc quo nullum excellentius regnum hoc quo
 nullum firmius, sanctius nullum, regni est Dei.
 Illud Ezechielis qui Dei conspexit thronum,
 propriam Dei regni representationem refert
 quia sicut thronus regis magnitudinem, & ex-
 minentiam manifestat. Hic, inquit, thronus erat
 Sapphyrinus, super capita animalium: *Et in si-*
milisudo throni super firmamentum, quod erat
similans capiti animalium. Animalia firmamen-
 to ubi eorum capita, thronus autem his innitit-
 hinc Thronus Dei, eius indicans regnum, est
 Ecclesia: hic enim Deus sedet sublimis, hic
 regnat, hic gubernat. Animalia signant Monar-
 chias, hæc sub firmamento, sub tempore, quia in
 hoc caelo est tempus, illi subditæ. Thronus au-
 tem Dei supra hoc firmamentum, non illis
 subiectus, quæ tenentur sunt, quæ tempus po-
 test, quod omnia consumit, & non subiectus a-
 nimalium capitibus, id est monarchis. Cogitent
 quæcumque libuerint Romani, Græci, Chaldæi:
 quia per hæc quibus Ecclesiam perdere molle-
 bantur, fortius ipsa caperebat incrementum: *Thro-*
nus eius sicut sol in conspectu meo, & sicut luna
perfectam aeternam, & est in caelo fidelis. Sol co-
 ram me qui non obscuratur, luna perfecta, quia
 tenebræ hic nullæ nec ar: us cæli, consistit ante
 Christum: *Ecc ego vobiscum sum omnibus diebus.*
 Non deficiet Ecclesia: Deus enim in illa est,
 velut in proprio regno gubernans & imperans.
 Ipse est, qui est in Ecclesia, in eius regimine, in
 eius verbis.
 Quæstio ventilatur inter philosophos quod sit
 vitæ principium: quidam dicunt, cerebrum aliq-
 uod, tunc aliq: sit quodcumque voluerint, ex-
 tra controversiam est, quod sanis illis in ho-
 mine tibus partibus, mori non potest. Abscin-

datur illi dignus, vel manus, non morietur: quæ
 tres illas nobiliores partes, quæ vitæ sunt prin-
 cipium, servat incolomes. Ecclesia corpus est
 Theologi vocant corpus mysticum congrega-
 tionem fidelium, quæ est Ecclesia. Citius ce-
 rebrum est caput est: *Ipsam dedit caput super om-*
niem Ecclesiam, ipse cor est: Cor meum vigilat. Ip-
 se hepar est: Quia id quod dixit per Zachariam:
Ego ero et minus ignis in circulo. Ero iocus
 & principium calor. *Et in gloria ero in medio*
eius. Transfert Arias Montanus: *Ero iocus,*
 quod origo sanguinis est, & alimentum, tunc quod
 nunquam deficiet. Huic annexæ, quod in om-
 ni corpore deficit alimentum: *Ecc, ego vo-*
biscum sum omnibus diebus, usque ad consumma-
tionem seculi, mori non potest. Itec hinc corpo-
 ris membra resciuntur, verberibus contendant,
 non cerebrum, non cor, non hepar, non spiritus
 calorem evolvunt. Christus etenim, qui cor,
 est hepar & cerebrum, illi continuo assistit, reg-
 nat, & gubernat Ecclesiam: huic regno suo per-
 petuus a se est conservator.
 Regna demonis in fideles sunt hæretici, nec
 non omnes, qui extra limites Ecclesie commo-
 rantur, in quibus præter per superbiam diabolus,
 qui reddat eis contumaces, ne suum velint ca-
 ptivare intellectum in obsequium Christi: hos
 omnes perfectè sibi subditos possidet, necum
 quoad voluntatem per malitiam, cuius totus affici-
 tur visceribus, ac in super quoad intellectum, per
 cecitatem & mendacia quibus sed in adhibent
 oblinati. Quæ admodum enim Ecclesia, cum
 sit Deo in regnum, firma semper est & constans,
 nullis temporis subiecta mutationibus: nec Mo-
 narcharum dispositionibus. (a) Eclipses nescit, qui-
 bus obscuretur, quibus eius maculetur sanctitas,
 & fontudo concuratur quibus Deus illam in
 ea regnans perpetuo reddit illustriorem. Sic è
 conserse hæretici ac infideles, diaboli regni in-
 tor subijciuntur mutationibus, tam in fidei licitè
 secularum, errorumque varietatibus, quæ inter
 illos, sibi contrarie pullulant, ut hic alterius
 procuret interitum, & occasum, quorum nullus
 aut vioc constantia, aut perseverantia celebra-
 ter. Eclipses patiuntur tenebrarum, & obstina-
 tionis, tam omnium errorum cecitatem, qua-
 lem oculis conspiciunt, quibus eorum obscura-
 tur intellectus. Ad illos ascendit umbra terræ,
 carnalibus affectibus obumbrantur, vitij & im-
 pudicis luxurijs, quibus anima quas illis cor pro-
 dicit, excæcantur. Quis mihi lascivias explicet,
 libidines in quas ipsos cecimus prolapsos,
 in quibus ut animalia in munda nostri temporis
 hæretici

Ephaf.
 1. 22.
 Can.
 5. 2.
 V.
 Eccle-
 sia nū-
 quam
 defi-
 ciet.
 Zach.
 5.
 VI.
 Eccle-
 sia sē-
 per cō-
 stans.
 (a)
 Baybe-
 nei,
 VII.
 Hære-
 tici sē-
 per in-
 cou-
 stātes.

hæretici voluntantur? Hoc diaboli regnum est, ad diuersum, ac regno Christi contrarium. Et iuste quidem tali regno Rex talis præfigitur: cum sit diabolus pater mendacij & erroris, & qui in obstinatione atque peccati sui peruicacia primas refert, quàm suis in mendacijs & infidelitatis erroribus tam acriter patiuntur hæretici.

§. 3. Tunc de demone dicitur, quod perfectè quempiam possideat, quando cum in heresim & à fide Apostolicam impellit.

Hinc ardens illud oritur diaboli desiderium quo velis remisque contendit huic homines regno, per infidelitatis, seu hæreseos peccatum incorporare: Deus huius sæculi excocauit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Euangelij gloria Christi: Quo circa bellum infert Ecclesie regno Dei. Non sufficit Turcæ pyratæ, dum litora Hispaniæ radit, & captiuum rapit ea perambulante securum nullumque hostem timentem, dum piscatorum lembos Christianorum terminis piscantes deprædat, donec captiuum comprehendat, extra limites abducat Christianorum, eo in loco habeat, ubi plena atque perfecta super eum gaudeat potestate: quamdiu enim captiuus intra terminos hæret Hispaniæ, fieri potest, ut ex campestribus proficiant armati, captiuum eius manibus eripiant & in patriam asserant libertatem. Talem tibi describo dæmonem tyrannum, non illi sufficit sibi subicere multos intra terminos Ecclesie desides, salutis suæ incertos, non ut etenim, quamdiu adhuc Ecclesie gremio continentur, multos in eorum & libertatem & auxilium aduolare Prælatos scilicet, Prædicatores, Confessarios, &c. Pleno nondum sibi ipse persuadet captiuum tenere dominio adhuc Ecclesie, id est regni Christi limitibus circumseptum, adhuc fidei terminis non excedentem. Perfectum coratur obtinere dominium, & his Ecclesie fideique terminis animam eliminare. Quinimo ea de causa D. Augustinus interpretatur, hunc mutum, surdum, & cæcæm, quem adeo pleno Sathan occupauerat imperio figurate hæreticos, in quibus diabolus pro in pia sua voluntate, ac voluptate dominatur, qui nec ore confitentur nec corde credunt, extra terminos vagantur Ecclesie, & si lei limites transgreduntur, cuius adus sunt, corde credite, ore confitenti, teste D. Paulo: Corde creditur ad iustitiam, ore au-

I. Similitudo. 2. Cor. 4. 4. Lib. 99. Euang. cap. 3. Rom. 10.

tem confesso fit ad salutem. Vium huius exemplar vidit D. Ioannes Iocustus nimirum, velut mulierum capillis formos, diademate in capite venerabiles, de puteo fumi prodeuntes, plenas veneno mortifero: Et habebant super se Regem Angelum abyssus, cui nomen Hebraicè Abaddon, Græcè autem Απολλων, Latine nomen habens Exterminans. Quis melius vquam diabolum, eiusque regnum descripserit, vel infideles, maxime hæreticos delinearit: egrediuntur de puteo caliginosis ignorantie, & malitiæ, quem intrarunt, quibus eorum obocœatur intellectus. Mulierum præserunt facies, earumque fucum gerunt capillis implexum, quo pectus suam declarare extermi-natum: In vulu luceat unius. Mulierum vultus, animus firmus, si firmus, ac multo libidinosior: inhonestior multo: hoc enim vana faciei compositione, criniumque ornata S. Scriptura significat Quare in S. Scriptura mulieres honestæ sanctæque describuntur: Mulieres in habitu ornato, cum verecundiâ & sobrietate ornantes se non in toris crinibus, &c. sed quod dicitur mulieres promittentes pietatem per opera. Idem confirmat D. Petrus: Quærum non fit ex-terminatio capillatura. Subtiliter probant Terrullian. D. Clem. Alexand. D. Cyprian. talem faciei cultum in mulieribus tantum reperiri communibus, impudicis, animo venereo libidinosis: hæc enim omnia incensura sunt carnis voluptatibus. Hoc hæreticis omnibus imponitur: omnes quippe libidine intemperantis cupiditatis exardescunt: Exemplo tibi sint Lutherus, Caluinus, eorumque sectatores. Hæc, namque vinica proferunt causa, cur fidem exhorreant Catholicam, & ab ea desiciant Apostata, ut videlicet fræno sui liceat illis voluptatibus vacare laxiori: Noluit intelligere, ut bene ageret. Quocirca D. Augustinus mulierem illam meretricem, quæ pusionem pupione diuidens tum exposcebat: Nec mihi, nec tibi sit vita committatur inuestigata, animusque commaculatus indecoris, qui fidem postulant non vniu-sed in plures errores sectasque dissecat. At ingeniosè notat D. Bernard. Hoc quippe proprie quadam hæreticis, si ea amittat mendaciam, sectasque componeret enim secundum est mendacium quo niti tum appareat, illud verum & humanæ scientiæ conant aformat, qui crines sunt hominum capitis nascentes, humanis rationibus carne & sanguine progeniti. Le- qui. ut D. Bernard. Hæreticorum inuicem inuicem ha-

bet hunc in se puritatis, veritatisque nitorem, & idem multo curatos gerunt, ipsam colorare, & sic care phaleris verborum & versutis syllogismorum. Ne si nudus appareat, falsa etiam appareat turpitas. Addit insuper, locustas in caputibus gestare diademata, nec hoc hæreticis inconueniens: nam eorum quique ambit primatum, non vnius alteri suum submittit iudicium, inflati superbiâ, quisque suum cæteris præfert intellectum, an tepuit opinionem; & illa phrasî D. Ioannes hæreticorum describit agendi modum, malaq; conditiones. Num Regem agnoscunt? Vtique: *Angliam abyss, & monem, hoc enim dicebamus, hæreticos ac infideles regnum esse diaboli, in quibus plena atque perfecta regnat auctoritate.* Quia verò, teste philosopho, nomen, rei alicuius est declaratiuum, vt Spiritus S. explicet, quis sit ille Rex, quæ eius ex naturâ propriæ conditiones, D. Ioanni nomen illius declaratur: *Cui no- Hebraicè Abaddon, Græcè ἀπώλλωνος Latine habens nomen Exterminans.* Quia vt admittunt in hunc locum Abbas Rupertus, & D. Thom. vt omnes illum agnoscerent, quis sit nomen eius voluit tribus primarijs linguis Hebraica, Græca, & Latina, exarari.

His consonat quod idem D. Ioannes in suo narrat Euangelio, Christi titulum cruci con- scriptum fuisse: *Hebraicè, Græcè, & Latine Iesus Nazarenus Rex Iudæorum.* Saluator erat vniuersalis, conueniebat ab omnibus illum eam agnoscere nomine tenus ita quia diabolus hostis est vniuersalis congruum est, omnes illum cognos- cant, & ex nomine quis sit intelligat. Sicut ex no- mine Christum agnosceamus: *Iesus, ipse enim sal- uum faciet populum suum à peccatis eorum.* Simi- liter & diabolus, *Exterminans.* Abaddon nomen est Hebraicum & Chaldaicum, significans per- ditionem seu corruptionem. Nomen congruum diabolo: Idem à Iob illi impositum: *Perditio & mori dixerunt: auribus nostris audiuimus.* At ele- ganter hoc exposuit D. Ioannes, & Latinus in- terpres: *Exterminans.* Non enim intendit diabolus hominem vtcumque perdere, sed eatenus diruere donec illum fidei Catholicæ & Ecclesiæ ter- minis exturbarit. Hoc ap. i syluestri studium, à vinea palmites exciudere; ex Davidis, eloquio: *Exterminauit eam aper de sylua.* Hæc prima sol- licitudo: quanto uanque tempore fidelis intra sepes moratur Ecclesiæ, centiens abundat reme- dijs, & licet primus sit in numero peccatorum, adiunt expertissimi medici, & efficacissima qui- buslibet & præscripta infirmitatibus antidota: *Nam, nisi non est reſina in Galaad, aut medicus Hieron. Bapt. de Lanuca. Tom. II.*

non est tibi. Porro extra Ecclesiam nulla sunt: *Extra Ecclesiam non est salus.* Nouit inimicus in arca Noë cõtra diluuium superesse remedium, quemquam hic se posse, ne percat, tutari; quod D. Pet. explicat de Ecclesiâ; i. quâ per baptismum admittitur, extra arcam non est salus: quocirca toto conamine studet diabolus animas arcam Ecclesiæ exturbare, fideiq; Christianæ libertatis quo securus ille as regno detineat infidelitatis, elimi- nare.

§. 4. Diuersos sibi, contrarios habent nati- uos Christus & diabolus.

Iam nouimus duos illos sibi, cõtrarios reges Christum & diabolum, iam amoborum regna declarauimus, iam eorum exposuimus inten- tiones: de monis est, de Christi regno, eiusq; Ec- clesiâ, fideles extrahendo sibi populum congre- gare, Christi verò seducelos reduciendo, oues quætere, perditas, & de Ecclesiæ ouili reuocare separatas. Ad cuius executionem intentionis am- bo sibi conscribunt reges, exercitus duces, vexil- liferos, primipilos, tribunos, centuriones cæterol- que militiae ministros. Quæ tales habet diabolus semperque habuit ab ipsis primordijs Ecclesiæ: *Videte canes, (monet D. Paulus:)* *Vide malos opera- rios, vide concisionem.* Quæ sunt operarij, qui re- sciudere, qui separare, qui diuidere fatigant. Ab ipso confestim Euangelij principio, quæ alis egre- ditur Ebion, Cherinthus, Nicolaus diaconus, & paululum progrediendo, quot, heu quot habuit Satanas officiales! Arium, Eumonianum, Sabellum, Cerdonem, Eutychem emisit malos operarios; in omni tempore, in omni seculo, quinque & ab antiquis temporibus, ad nunc habuit quadrin- gentos. Vidit enim Michaelas Propheta præcelsò Deum thronò residentem, illique myriades assis- tentes Angelorum; & ecce oculo, sed iustò vult iudicio permittere, vt deceptus cadat Achab impius in prælio, quocirca proponit: *Quis d. ci. piet Achab, Regem Israël, vt ascendat, & cadat?* Huic quæstioni nullus beatorum responderet An- gelorum: fraudes enim ignorare, nec illas mo- liuntur. Cedit locum Deus diabolo, vt accedat, vt in diebus Iob legimus contigisse, quando ce-lestes adstant Deo spiritus: *Coram Domino, af- fuit etiam inter ipsos Satanas,* Proh. quitur, & ope- ram promittit. *Ego decipiam eum.* Hoc est, ita hoc est diabolo proprium, de quo testatur Chri- stus: *Cum mendacium loquitur: quia mendax est, & pater eius.* Percunclatur Dominus, quâ ratio- ne regem decipies? Et ille ait: *Egratit, & ero*

Her. 8
12
10
Philip.
23
I.
Chri- stus & dæmò
cõscri- bunt sibi mi- nistros
1. Reg.
22. 20.
Iob c. 2.
6.
Ioan.
44.
Ooo
Lp11-20

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

22 *Spiritus mendax in ore omnium Prophetarum eius.*
 23 Adstant presentes quadringenti falsiloqui Pro-
 24 phetae; inuiti diaboli, per illos epus aggrediar.
 25 Quadringentos habuit sibi huic stratagemati pa-
 26 ratissimos: innumeros enim habet; ut decipiant
 27 homines, promptissimos.
 28 **83** Idcirco tam serid Saluator suos admonuit, sol-
 29 liciti ambularent, prouidi circumspicerent actio-
 30 nes, uerba & doctrinam Satanae ministrorum: qua
 31 in his omnibus eadem cum damone feruntur
 32 intentione, cuius se ministros esse profiterentur,
 33 populum confunderent, & fallunt, ut in aeternum
 34 illum cum Satana propellant incensum: *Atten-
 35 dite in falsis Prophetis. Ministris diaboli* Quantum
 36 illi diabolo congregant exercitum? Quantum
 37 Anus? vix illa Hispaniae provincia, fidei Catho-
 38 lica licet studio filissima, venenum euasit haere-
 39 ticos. Quos post se traxit populus Manichaeus,
 40 ita ut & ipse Augustinus, triginta primis aetatis
 41 annis sub eius vexillo militaret. Quam innume-
 42 ros diabolo conciliauit impius Heludius, &
 43 Mahometh? quam, ut pene dixerim infinitos,
 44 Lutherus & Caluinus? Hoc damno nosti con-
 45 spicimus, patimur, & ad lacrymas commouemur,
 46 non sine maxima fidelium omnium commiserati-
 47 one.
 48 Attamen simili modo, nec suum uoluit Chri-
 49 stus regnum delictiui duobus ac populo, qui huic
 50 eius conquisitio i cooperarentur. In huic igitur
 51 sine in sacros legat Apostolos, illis contra dia-
 52 bolum tribuens potestatem, qua possent illum,
 53 **Luc. 10** superate, exterminare: *Eccc de li vobis virtutem su-
 54 per omnes potestatem inimici,* suis loquitur Apo-
 55 stolis, ac in hodierno euangelio clarius ostendit, tua
 56 illos pollere potestate, quando marmuratoribus, ac
 57 calumniatoribus *In Beelzebub principe demonum*
 58 *eiecit daemones,* respondit interrogatiue: *Filij vestri,*
 59 *(Apostolos intelligebat filios Iudaeorum,) in quod*
 60 *ejecit? quid, quod ipsi non negabant, Apostolis*
 61 *datam esse virtutem eamque diuinam, quae dae-*
 62 *mones expellerent, ac superarent, ad hoc tot ele-*
 63 *git ministros: Quid igitur est, Apostoli? Quid uerò*
 64 *Paulus? Ministrum eius cui credidistis. Dicit ipse*
 65 *Paulus: Sic nos existimet homo, ut ministros eius*
 66 *enim sumus tribuni, eius centuriones. Ideo reli-*
 67 *quique in Ecclesia sua continuam Summorum*
 68 *Pontificum successorem, qui generales essent*
 69 *exercitus Imperatores, titulumque sumerent,*
 70 *quem primus omnium D. Gregorius magnus*
 71 *sibi adscripsit: Seruus seruorum Dei. Deinde sub-*
 72 *stitit Episcopos, ac Praelatos de quibus praecelare*
 73 *D. August. Episcopos intelligens Catholicos &*
 74 *sanctos sui temporis, uelut D. Irenaeum, D. Cy-*
 75

priam, D. Hilarium, D. Basilium, D. Gregorium
 Nyssenum & D. Gregorium Nazianzenum, D.
 Ambrosium, quos contra Arium nominat haere-
 ticum: *Isti Episcopi sunt docti, graues Sacerdotes, uerita-*
tatis acerrimi defensores aduersus garrulos uania-
tes, qui solum Catholicam in labe miserunt quam
in cibo sumserunt, cuius lac & cibum parus ma-
gnusque ministrarunt, quam contra inimicos etiam uos
non damnatos aperistis, et fortissime defendistis.
 Quam eximius fuit Dux D. Athanasius con-
 tra Arium? Qualis contra Pelagium D. Augusti-
 nus: antagonista D. Hieronymus. obstit Helu-
 dius? quam fortis Eunomio D. Basil. aduersarius:
 quam acriter Leo Pontifex Eurychen impugna-
 uit? sic igitur perpetuo Christus praebit & dia-
 bolus decertant, atque horum opera ministro-
 rum, suos sibi quisque debellat aduersarios.

S. S. Instruktion & motu Spiritus S. institutum fuit tribunal S. Officij Inquisitionis, ad Christi regni conseruationem.

Verum enim uero singulariter ministri,
 quos Christus Dominus huic muneri ha-
 bet designatos, illi sunt, qui S. Officio
 Inquisitionis deseruiunt quos inspiratione moti
 diuina Summi Pontifices instituerunt, nomina-
 tim autem Innocentius Tertius, & eius succe-
 sor Honorius tertius, uidentes haereticorum exer-
 citum copiosissimum, quem diabolus iulcitate-
 ra, feruentissimum Christi regno id est Ecclesie
 bellum illaturus, a mortuis excitans ueteres om-
 nes haereses obliuione iam sepultas Manichaeo-
 rum, Pelagianorum, Arianoorum, Catharorum,
 his super addentibus innumerales alias Albi-
 genibus, aliisque monstris infetnalibus, qui
 tanta potestate, cum prodierunt, ut integris impa-
 ti exercitibus, innumeraeque militum multitudi-
 ne in maximas Ecclesiam adduxerant angustias:
 Haec igitur conspicati Pontifices, nullum tantum
 leuandis malis iudicauerunt aliud superesse reme-
 dium, quam instituerent ministros ducesque spiri-
 tuales, qui singulari studio, ea quae fidei
 tangunt, contra haereticos exequerentur: uide-
 S. Tribunal creauerunt contra prauiditatem haere-
 ticam, fideique Apostatas. Hoc autem munus ze-
 losis commissum est Inquisitionibus duces esse
 huic officio strenuissimos, & ad hoc eliguntur
 Ecclesia; ita ut de illis dicere Deo liceat, illud
 Haiae loquendo de Ecclesia: *Super montes tuos Ieru-*
salem constituis custodes, tota die ac nocte in prop-
teritum, non tacebunt.

Luc. 10

1. Cor.

1. Cor.

4. 1.

22

Q. Cr.

O Civitas eminentissima, sancta Ecclesia, Dei regnum cuius murus cuius spes est fides; huic muro præfiguntur vigiles, duces fortissimi, qui septem perpetuo custodiant inconcussam: Custodes, D. Cyrillus Angelos interpretatur, præcipue Doctores, & zelosos Prælatos; nec repugnat illos mirabiles intelligi custodes, Apostolicos scilicet Inquisitores: Custodes. Videtur autem hoc posse declarari per illud quod Spiritus S. de lectulo prædicavit Salomonis: *En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiant ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios, Et ad bella doctissimi.* Hoc exponunt aliqui ad litteram de Salomone, cuius sublimem nobis gloriam ac magnificentiam describit Spiritus S. ac opinantur, huius esse partem magnificentie, curram eligi sexaginta fortium, qui in quibus noctibus lectulum ambirent Salomonis: huic succurrit, quod Abbas Rupertus expendit; ex diversis illud S. Scripturæ locis elicitur; quod scilicet Salomon electos haberet sexaginta fortissimos. At subtiliter D. Gregorius Nyssenus & Theodoret probant, hoc non tam de persona Salomonis, quam Christi intelligendum, cuius Salomon figuram exprimebat: Salomon enim inquit Theodoret, idem est: *Ac patet Princeps pacis.* Quod proprium Christi vocabulum est. Lectulus Christi est Ecclesia, & lectulus dicitur, non sine mysterio: infidelium enim congregatio, lectus magnus est, ubi multi recubant dii, & licet unus Deus recumbat, locus est & alteri, & alteri, & millenis; ut apud Romanos constat: At nos hic lectulus unum solum capit Deum, & hoc eo quidem modo, ut si alterum adiunxeris, prior recedat: *Vnus Deus,* ait Apostolus conformiter illi Deuteronomij: *Audi Israel: Dominus Deus noster, Dominus unus est.* Locus duobus aut tribus diis non patet, quod B. Augustinus eleganter expendit. Et in fallat, hoc nobis Dominus per Isaiam significat: *Evangelista cum est scriptum, ita ut alter decidat, & passum per brevis, utrumque oprire non potest.* Dum à deo recedis, vel alterum admittis Deum, egrediendo, vel pedem vel manum animæ offerendo ab una fide, uno Pontifice Romano, una confessione, ne iam extra Ecclesiam diuagaris, quæ idcirco diminuitur lectulus dicitur. Licet alij alias assignarent rationes, scilicet, quod in principio fuerit Ecclesia tam exigua, qualem, fuisse novimus: vitare merito Christus suis dixerit: *Nolite timere passillus grex.* Hoc lectulo pacificus requiescit Salomon Christus, hic fixum habet habitaculum: *Ecce ego vobiscum sum, omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi.* Non lectulum illum vult

ipse deserere, pro libitu eorum, qui illi conantur exturbare; proinde vigiles possunt: *Constituit custodes, ait Isaias, & hic, sexaginta fortes ambiant.*
 Licet autem intelligant quidam, hunc numerum determinatum sexaginta poni pro indeterminato, phrasi S. Scripturæ familiar; notat nihilominus D. Gregorius, quod ex illo notatur alij, hoc numero viros designati virtute perfectissimos: Numerus enim sextarius, numerus est perfectionis, qui decies multiplicatus, sexagenarium perficit, q. d. habet custodes viros fortes, electos, perfectos, ex eminentissimis Israel, meritis, Christiana pietate dei zelo, virtutibusq; cæteris præstantiores: Optime describit Apostolicos Inquisitores, vigiliæ regni Christi destinatos, hoc quippe nomen indicat inquisitoris: *Propter ignores nocturnos.* In hæc vitâ noctibus ambulamus, res clarè non dignoscimus, sed obscure, luce fidei collustrati, quam nobis assumimus velut candulam, seu lucernam sicut nocturnis obambulantes: illa quippe metaphora nos D. Petrus alloquitur: *Cui bene facitis attendentes, quasi lucerna lucenti in caliginoso loco.* Quia vivimus, & noctibus incedimus: *Omnes quippe involuimus tenebris.* Dixit ille amicus Iob. Pericula sunt, fatentur omnes decipulas nobis struunt hæretici: (a) Hinc requiruntur custodes, qui nos à casu defendant, & periculis eripiant. Olim Episcopi & Doctores eligebantur custodes, de quibus D. Aug. *Sub ipse paucis verbis in simbolo constitutas, plerique hæreticorum sua venena occulitate conati sunt, quibus resistit, & resistit divina misericordia per spirituales viros, qui Catholicam fidem non tantum in illis verbis accipere, & credere, sed etiam Domino reuelante intelligere atque cognoscere meruerunt.* Modò vero particulariter instituti sunt Inquisitores Apostolici: ut autem Ecclesia tranquilla pace cõquiret, & fidelium quisque hoc lectulo dormiat inoffensus: ratio postulat, custodes tales adhibeantur, hoc quippe eorum est officium, Plures inveniuntur, qui huius vitæ tenebris abuti, larvati discurrunt, quales depingit Apostolus: *Psando Apostoli operari subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi.* Et non mirari: ipse enim suavis transfiguratus se in Angelum lucis, non est ergo magnum, si ministri eius transfigurentur, velut ministri iustitiarum, quorum finis erit secundum opera ipsorum. Larvati, dolosi profiliunt, quare ex necessitate est, perpicaces constitui custodes, qui dolosos detegant, & talibus eijciendis inuigilenti diligentes.
 Curram contemplatur Ezechiel, populi Dei eiusq; Ecclesiæ defensorum: at quis ille currus? quibus componitur? Animalibus multioculis.

476
 III. Inqui-
 sitores
 debent
 esse
 custo-
 des.
 Iohan.
 21.17.
 Luc. 22.
 32.
 Act. 20.
 28.
 Apoc. 3.
 2.
 Luc. 2.
 9.
 Lib. 2.
 de Ori.
 5. In-
 quis-
 itionis.
 c. 1.
 IV.
 Olim
 fiebant
 cogre-
 gatio-
 nes de
 de ce-
 bu fi-
 dei.
 Cap.
 quonia
 18.
 22

Hoc dicimus officium Inquisitionis. Curus est
 à Deo in Ecclesia constitutus, eam sibi sumeret
 defendendam. Sanctum Tribunal Domini Inqui-
 sitores, animalia sancta sunt, plena oculis: hoc e-
 nim est Inquisitores esse, eò animò instituntur,
 & de eorum agit institutione S. Pater noster Do-
 minicus, vt multi oculi, ac lyncei, perpetuas a-
 gant in defessi vigilias. Notandum autem est, pri-
 marium eorum fidem iudicem esse Pontificem,
 ipsius est definire, declarare, punire, & prohibere
 quicquid fidei iudicauerit esse contrarium: *Parse-
 ones meas*, mandat Petro Christus, eum summum
 creans Pontificem: *Ego rogavi pro te, ut non de-
 ficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma-
 fratres tuos.* Petro eiusque successoribus hanc tra-
 dit Saluator auctoritatem: Porro quia pater mul-
 tus est, indiget supremus ille pastor alijs pasto-
 ribus qui sedulo vigilent. Accesserunt Episcopi,
 qui vigilent, vnde & nomen sortiuntur: *Episco-
 pus superintendens*: quinimò dixit alibi Cicero:
Posuit me Pompeius Episcopum in Campania, Ei
 namque illo in loco hoc munus iniunxerat, vt
 intendere, & diligentius ijs studeret, quæ ibidem
 in quamlibet partem agebantur. Quinimò & D.
 Paulus optime monebat: *Attendite vobis & uni-
 uerso gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos,*
 & c. *vigilate* & c. Insuper notat D. Ambrosius, quod
 Angelos præcipiebat D. Iohanni, vt euidam diceret
 Episcopo: *Esse vigilans*. Episcopi namque con-
 grue significantur per Pastores, qui *Custodiebant*
vigilias noctis super gregem suum. Ad hoc illos de-
 stinauit, illorum cura est ac sollicitudinis vigila-
 re, lustrare gregem, vulpes, luposque qui gre-
 gem disperdere moluntur, procul amoliri: quo-
 circa hoc illis officium iniungitur.
 Ea de causa, pro vt Paramo, tradit in exordio
 Ecclesie, in singulis Prouincijs quotannis binæ
 habebantur congregationes, vt de rebus fidei fie-
 ret inquisitio, & inter se conferrent, quid doce-
 rent, quid prædicarent, num nouitates introduce-
 rentur, & hoc per sexcentos annos continuatum
 est vsque dum in Concilio sexto Generali Con-
 stantinopoli celebrato, determinatum fuerit, ob
 plurimas, quibus Episcopi detinebantur, occupa-
 tiones, illæ Congregationes non nisi semel per
 annum celebrarentur, ad rerum fidei indagatio-
 nem. Idem confirmatur in Concilio secundo ge-
 nerali Nicææ convocato sub Alexandro secundo,
 habeturque in decreto, quod idem obseruatum
 fuit, vsque ad tempora S. Lucij Pontificis circa
 annum Domini 1181. & vsque ad Concilium La-
 teranense sub Innocentio tertio anno Christi 1215,
 de quo Decretales. Vbi de uero committitur Episcopi

copias tales faciant inquisitiones, & ad hoc Syno-
 dos conuocet Prouinciales. Cum autem dam-
 na malaque multiplicarentur, nec non negotia
 crescerent Episcoporum, uideri omnibus erat
 ad oparoy.
 Notat D. Hier. illud Christi. Seminauit agricola
 la bonam semen in agro suo, quem famulus co-
 mendauit curandum, at illi dormierunt. *At cum
 dormerent homines, venit inimicus homo, & super-
 seminauit zizaniam in medio tritici.* Christus campus
 seminator Ecclesie, quam electum semen se-
 minauit: *Semen est verbum Dei*, Doctrinam fidei, ac
 Euangelij, & agrum commendauit ministris eu-
 stodiendum: *Posuit vos Episcopos regere Ecclesiam
 Dei.* rerum Ecclesie sollicitos, at alijs rebus in-
 tendendo dormitauerunt. Hæc captiua occasione,
 potuit operari hæreticorum huic agrum intare
 diabolus, & huic celesti semini, scetias, ac hære-
 ses inferni supereminare. Et hoc licet semper
 verum fuerit, specialiter tamen tempore D. Do-
 minici: ad tantam quippe malitiam mundus in-
 creuit, vt illum perdere Dominus uoluerit. Ob
 plurimas Episcoporum occupationes: hoc in nego-
 tio actum est negligenter. Et quantum sapio, de
 profundo inferni prodierant omnes locustæ, hæ-
 retici, & antiquarum hæreses. Quibus totus orbis
 conflagrabat Albigenes, Albarenses, Esperoniles,
 Incapati, Galeati, Arnaldistæ, Beguini, Pauperes
 Lugdunenses, quorum ira tædedit Alexandrum
 tertium, vt motore confectus exspirauit. Misit in
 Franciam Pontifex Abbates, vt huic occurret
 malo, cõmissione & Apostolica munus aucto-
 ritate, Procurat, ac disponit, vt in defensione Ec-
 clesie Tribunal erigatur, quod rebus fidei contra
 hæreticos tantummodo intendat. Velut alter Es-
 dras, dum te edificandam cogitat Hierusalem, vt
 uidet omnibus non posse prospicere Sacerdotes,
 vti que cultui diuino destinatos ait Spiritus S. *Pe-
 sumus custodes super murum die ac nocte contra vos.*
 Aderant enim iniuri: *Qui inliabantur insidiam
 circa murum:* nec qui intra muros ciuitatis erant,
 secuti quiescebant. Et hic similes, sunt qui mo-
 liuntur insidias circa murum Ecclesie, nimirum hæ-
 retici, qui diabolicis instructi uexillibus, nouas
 introducere conantur opiniones; hic vigilantes sta-
 tuntur oppositi, instituntur Inquisitores, qui
 milleis oculis perspicaces uulpinos detegant
 inimicos: *Qui inliabantur insidiam*, hæreticos.
 Circa murum. Murus fides est, qui 108 & cingit
 & vnt. *Vnus Deus, una fides, vnus baptisma.* Et
 omnibus non sufficiunt Episcopi; eligantur igitur
 Inquisitores: *Super muros Hierusalem constitim
 custodes, tota die ac nocte, & c. Argi centoculi, qui*
 gulo

§ 6. Injustissima ratione pollent Inquisitores & auctoritate & potestate, ad puniendum hereticos.

14
2. E. d. r.

Omnes tenentes gladios. Non sunt hi vigilantes inermes, sed armis affatum instructi, gladio accinxerunt illos sedes Apollonica, spirituali scilicet auctoritate degradandi, excommunicandi &c. Ipsi Reges ac Principes suum in temporalibus tribuunt auxilium, qui gladijs armantur ac cunctis quibus se cum opponant hereticis, tum eos severius puniant. Illos operant heretici nudos armis: hanc quoque nostri temporis heretici sententiam protulerunt, ut nulla sit illis potestas captivandi, ligandi, puniendique hereticos, iuxta criminum suorum ac rebellionis gravitatem. At hoc nequissimum est. Omnes tenentes gladios. Quid, quales, rerum ageret Ecclesia, si tales non essent custodes accincti gladijs, potentes auctoritate, quibus modo conspiciamus eos obarmari?

Ps. 105
23.

Quam sunt illa preclara Davidis verba, dum de Moyle loquitur: Si non Moyses electus eius stetit in conspectu. Legunt alij: In ruptura muri. Si non se Moyses gladio preclatus opposuisset, nisi quid actum erat de populo Dei, de fide, de Religione? Meminit hic David votivum illius adorationis vituli, dum enim Moyses in montis cacumine cum Deo familiariter conversatur, populus in monte consualle consistit vitulum, solum ut Deum proclamaret, adoraretque idololatram: ut clarius dicam, defecit a fide & hoc dicit David: Ruptura muri. Fides ut diximus, murus est Ecclesie, qui nos omnes intra illam vitos comprehendit: ruptus est murus: quia a fide defecerunt, & cum multi per hanc aperturam paulatim egredierentur lapsi in idololatram, quid agit Moyses? Sicut Dux strenuus, dum muri fragmen decidit, ilico rupturam se opponit, ne turmatim hostis ingrediatur &c. Ita quoque Moyses in ruptura fidei stetit: Stetit. Vix fide hoc enim significat: Stetit. in fide, quam illi diruperunt. Firmus se opposuit In fide stas, inquit

Exod.
32. 26.

Apollolos: hac armatus hie, stetit Moyses, & quomodo gladio: gladium enim eduxit ostenditque evaginatum, vociferatur: Si quis est Domini, iungatur mihi. Concurrunt autem omnes de tribu Levi, & tanta strage debaccabantur, ut viginti tria millia idololatrarum gladio cadente corruerunt, quo vituli repressa est adoratio, ac idololatram colubini, qui verò discedebant, & per

rupturam muri fidei deficiebant, pedem retraxerunt, & hoc, aliisque supplicis incepta defecit idololatram, laminamque reparatur. Si Moyses continuo non occurrisset nec evaginato gladio stetit in ruptura muri, quid actum fuisset? O fortes Israel, Inquisitores Apollolici, iure merito vos Spiritus & gladio statuit armatos, ut apertura muri festini succurratis: hoc vestri est munus: Stare in ruptura muri. Pugnat hereticus fidei murum diffringit, & per hanc egreditur de Ecclesia, sicut pisces reu conclusi, quo discusso, per aperturam effluunt, quid consilij, quid remediij? Continuo aduolant Domini zelosi, velut Moyses, adstant parati, unde quoque, quatuorversum, ex proposito, data opera, gladio precursu suppliciorum, & si hoc minime agerent, none actum esset de Ecclesia?

Nomen perdit fuisset Italia & Francia, quando prodierunt in arenam Albigenes maledicti, ceatum alijs socijs hereticis, nisi Pontifices obstinissent Innocentius tertius, & Honorius tertius eius successor? Inquisitores gladio precursu, qui rebelles punierunt aliosque, ne foras egredierentur represserunt? Quis status fuisset Carmona & Radux tempore Gregorij decimi, & Honorarij quarti, quando progressus Geraldus, Sugarellus, Paternianus, alijque sine numero heretici mundum contra Christum, eiusque sanctissimam Matrem commovebant: de quorum erroribus agit Turrecemata, nisi fortes Inquisitores Paternianus gladio potestatis, castigandi, comburentis que precursu terribiles, sese opposuissent? Illo namque totam hanc colluuiem oppresserunt. Quis precor, status fuisset Navarra, dum Hulecius hereticus surrexit ac armatorum tria millia contra Ecclesiam in campum protulit, nisi ex precepto Clementis quoniam in ruptura muri fortes infide stetit Longobardix Domini Inquisitores, gladio Crucifecorum & familiarium armati: de quibus agit in Invidorio Inquisitorum. Numquid magna fuisset pars Italia corrupta, quando Petrus de Apona prestigior, illam suis prestigijs falcinaverat anno 1330. nisi eum debellarent Inquisitores? quem iam mortuum, & ob omnibus pro sancto cultum, effoderunt, eiusque ossa eruerunt, ac concremarunt, aliosque similiter hereticos? Ne verò per petroginas evagemur nationes, adhuc tinnunt aures nostras, & echo audimus eorum que gesta sunt per, Cazallam aliosque Lutheranos. Numquid infecta luxisset hispana, quando in eam hereses venenum ita clanculum irrepserat, serpsitque longius, ut vix illud

illud quisquam adue teret, nisi se inuisti gladio
 potestas armati opposuissent. Inquisitores illos-
 que notissimos ac celeberrimos actus fidei pa-
 trassent ex illis quosdam tradentes ignibus &
 alijs plectentes parentijs? His quoque die-
 bus, quibus uiuebamus quando illuminari Lie-
 tenentes tantum subterterunt populum nisi ze-
 losi illi Moyses occurrissent: In uisura muri, tra-
 gem inter eos edentes, qui de gremio disce-
 debant Ecclesie a hisque seducebant. Quam se-
 data, quitaque modo gaudet Hispania. Sit bene-
 dictus Deus; quam omnibus erroribus expurga-
 ta? qui ueteri sit nos tutos conseruati inter timo-
 res illos nocturnos, quos secum oblecta trahit
 uix mortalitas, nisi fortes illi, qui custodiunt,
 & ambulant Ecclesiam? Sexaginta fortes custo-
 diunt, &c. Propter timores nocturnos.

§. 7. Merito tradit ignibus S. Tribunal Inquisi-
 tionis hereticos, alijsque plectit generibus
 suppliciorum.

Verum ut ad pristinam Ezechielis reuera-
 mur uisionem, proprium S. Tribunalis
 Inquisitionis symuolum, is se uisisse
 uirrat, quod animalia, que cursum uehebant pe-
 des haberent rectos. *Pedes eorum pedes recti*, quod
 modus significatur. S. Officij procedendi rectus,
 non deflectit per passionem, nec amore ducitur,
 nec timore, non illud emolunt preces, non mi-
 ra pertentent, nec quidquam iustitie uirgam
 incuruat. Adde deinde: *Planta pedis eorum quasi
 flamma pedes uisuli*, quod D. Hieronymus interpre-
 tatur, mature procedere, non leuiter, graui iudi-
 cio, sicut boues. Hoc modo S. Officium pro-
 cedit, mature scilicet, causas non precipitando,
 nec a communi & recto cursu deducendo. No-
 tat autem in medio cursum ac animalium ignem
 conflagrasse: *Splendor ignis, & de igne fulgur a-
 gradens*. Ignis hic cor indicat cursum Inquisi-
 tionis, zelum, Deique gloriam, insitit Elie con-
 tra falsiloquos prophetas, hoc quippe clamant,
 hoc in ore habent, hoc intellunt: *Exurge Dom-
 ne indica causam tuam*. Hinc fulgura, hinc
 flammarum globi atolluntur. Quid namque
 sententijs a S. Tribunali prolatis inflicisque ter-
 ribilibus? Nos Inquisitores Apostolici contra hæ-
 reticam prauitatem & Apostasiam &c. *Christi
 nomine inuocato* &c. Quando alterum aduenit per
 S. Officium captiuum, quo terrore percellunt,
 quo tremore concutiunt auditores, exurgunt
 flammæ hereticorum supplicium, proprium ip-

forum supplicium, ignis est. Huius supplicij
 pures a Doctores traduntur rationes.

Huc adferti potest illud D. Augustini, qui
 censerebat primum cum illis mitius agendum, mi-
 sericordia, clementia, ac benignitate eos emo-
 liendos, quatenus illos non suppliciorum con-
 uerteret timor, sed amor alliceret misericordie:
 Postmodum uero iudicant ex necessitate requi-
 ri supplicium. Ita disputat hoc unum Imperato-
 ribus ac Regibus incumbere, leges ad casti-
 gandos hereticos promulgare. At quod suppli-
 cium? patibulo suspendere? iugulare? praefocare?
 nullum horum, sed igne comburere. Primo: quod
 ostendatur hæresim infectionem esse: uelut eius
 qui peste, uel cancro laborat; luemque contraxit,
 infecta permanet, comburatur igitur. Hæresis in-
 fectio est: *Sicut cancer serpit*, aradatur igni, Hie-
 rico comburatur, nihil superest residui. Hære-
 sis ut luna mutabilis, hoc Hærico significat;
 nec eorum libri, nec dogmata, nec nomina nec
 personæ remaneant, omnia tollantur, omnia
 auferantur, comburantur omnia. Solus e-
 nim ignis infectos peste, cancroque curat la-
 borantes.

Secundo: ut pena peccato respondeat, hæresis
 ignis est. D. Chrysostomus ostendit, insignem a Deo ser-
 uatam fuisse inter peccatum pœnamque propor-
 tionem. Pharaon deliquit, criminis reus acculatur,
 quod Hebræarum recens editos infantes, fumo
 demerferit; in huius igitur criminis congruum
 supplicium, decreuit Deus, ut maris fluctibus
 demersus interiret. Culpa Israelitarum, dum de-
 serra, ductore Moyse perambulauit, lingua sunt
 detractoria, ac murmuratoria: Murmuratores igitur
 serpentum lingua confodiat, ac uiram ad-
 mat, in tantæ culpe supplicium. Dauid adulter,
 qui uiræ pet neias abtulit uxorem, in huius do-
 lecti pœnam, permittente Deo, Dauidi concu-
 binas eripit Abialom, & toto spectante populo,
 ferro commaculat adulterio. Peccatum hæreti-
 corum ignis est: consumens. *Eradicans omnia*.
 Omnibus efficacior est ignis, qui consumit &
 fortius eradicat omnia. Hæc hæresis est: sit igitur
 supplicium efficacissimum, quod huic corres-
 pondet, quod funditus ac radicitus hæresim ex-
 terpet, hoc ignis est.

Hic optime quadrat illud Samsonis strage-
 ma. Vulpes, que messem omnem destruxerunt, &
 radicitus concremarunt, interpretantur SS. Pa-
 tres, hereticos. Primo: quia cladem hanc in-
 ferebant messi, capitibus sibi contrarijs ac oppo-
 sitis, attamen caudis simul colligata. Tales des-
 cribuntur heretici, quibusque suo sensu abundat
 uisque,

Epist
 100. ad
 Boni-
 facium
 comit.
 1. Ra-
 tio.
 2. Wis-
 sal. 2.
 17.
 2. Ra-
 tio.
 Hom-
 de So-
 domi-
 16.
 Job 312.
 12.
 III.
 Hæ-
 retici
 vulpi-
 bus
 Sam-
 sonis
 assi-
 mifi-
 tur.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

22 fuit; iudicij pertinax: cum enim ex superbia na-
 23 scatur hæresis: quia captiuare suum noluit in-
 24 tellectum in obsequium fidei, quæ suam se-
 25 quitur opinionem. Est Babylonia, quisque suâ lo-
 26 quitur linguâ, quisque nouum eudit errorem, &
 27 recentes conatur sectas introspicere, sicut expe-
 28 rientia constat in Francia, quot sectæ, quot erro-
 29 res, quot hæreses pullularunt: quisque proprium
 30 ado. at cerebrum mentisque phantasmam, sibi in-
 31 uicem aduersarij, repugnantes, at tamen omnes
 32 caudâ colligati conspirant in Ecclesiâ hæretici,
 33 ci, messem Dei foecundissimam. Prosequitur hoc
 34 eleganter Isaias. *Vnusquisque carnem brachij sui*
 35 *vorabit, Manasse Ephraim, & Ephraim Manasse*
 36 *simul ipsi contra Iudam.* Pariter & illud quod ex-
 37 pendit D. Irenæus similes illos esse Pilato & He-
 38 rodi: *Num. i ad inuicem, at simul conueniunt, vt*
 39 *Christo illudant, crucique condemnent inno-*
 40 *centē. Vulpes sunt hæretici. Queritur cur Sam-*
 41 *son Philistinorum messem vastaturus vulpes ele-*
 42 *gerit? Numquid poterat canes, lupos, aliaque cō-*
 43 *stringere animalia? Colligare voluit ea sibi ani-*
 44 *malia, quæ trita non gradiuntur viâ, quod in vul-*
 45 *pibus obseruatur, per inuia, semper, & inculta*
 46 *gradiuntur. Si alia constrinxisset animalia, via*
 47 *trita & communi incesissent, nec mesibus dam-*
 48 *num intulissent, vulpes continuo non regia se-*
 49 *ctantur inuicem, proinde, vt campos percurreret,*
 50 *messem comburent, eamque radicibus conuelle-*
 51 *rent: hac de causa vulpes eliguntur. Propriū est*
 52 *hæreticis non trita Sanctorum viâ ambulare, sed*
 53 *nouitate sectari, non idem, quod Sancti docue-*
 54 *runt, docere, illud dicere quod alius, qui bene*
 55 *de fide sentiebat, non dixit. Viam quaerunt quam*
 56 *nemo truit, non communem Ecclesiæ sequuntur*
 57 *doctrinam, sed singularitatis curiosi, proferunt*
 58 *nouitates.*
 59 De Ioanne Hus Bohemorum hæresis archa
 60 narrat Aneas Syluius quod semper in docendo
 61 fuerit singularis, & nouitatum amicus: Timotheū
 62 mouet Diuus Paulus vt fugiat *Prophanam vocū*
 63 *nouitates*, quasi, teste D. Ambrosio illum mone-
 64 ret, fugeret doctrinas fidei contrarias, quomo-
 65 documque sit, cum sit idem nouitates, ac non
 66 veritates. Addit *Prophanas vocum nouitates*, in-
 67 telligimus (inquit D. Chrysolom.) quod non
 68 loquatur de nouitatibus in Logica, physica, seu
 69 metaphysica, sed de ijs quæ tangunt fidem, & di-
 70 cit *Nouitates vocum*: vt sciamus, teste Lira, om-
 71 nem nouam doctrinam, non habere fundamen-
 72 tum, nullam substantiam, sed omnia niti vocibus
 73 & vocibus se defendunt, omnia vocibus termi-
 74 nantur: littera verò græca, quam legit Theo-
 75

philactus, habet *Prophanas vanitates, vel vacu-*
 76 *tates*: vt nobis in animam indutamus idem esse
 77 nouitates in fide, atque vanitates, seu vacuitates,
 78 similiter quod Magister nouitatum inuenitur, va-
 79 cuus sit omni solida doctrina, vanitatibus opple-
 80 tus. Tumenq; superbia. D. August. scribens Op-
 81 tate, & quandam opinionē vt errorem eodem
 82 nans, illam non alia refutat ratione, quàm dicen-
 83 do: *Ipsa sua uoluntate displicet.* Quia nihil habet
 84 præter nouitatem, maxime displicet.
 85 Nervosè dixit Sophronius Episcopus Pom-
 86 peopolitanus in Concilio Seleuciæ, vt recitari
 87 auduit quædam Acacij hæretici opinionēs, spi-
 88 ritu reuens Euangelico, exclamasse dicitur: si
 89 licitum est nouas quodidie in materia fidei no-
 90 uitates introducere, veritatis soliditatem non ha-
 91 bet Ecclesiâ vt refert Soer. *Prophanas vocum*
 92 *vanitates.* Minus ageat illi conuenit. Molo
 93 Græcè, modò Latine &c. Kerum substantiæ nō
 94 adlaborant, solumque in verborum nouorum
 95 strepitu, & eloquentiæ nitentur demonstratio-
 96 nibus, quas congruentius dicemus, loquaci-
 97 tates, seu iocos ludionum: *Habent verba pompai-*
 98 *ca, vobis anque solorum. Et poma honorum operū*
 99 *non habent*: ait D. Hieronym. Hæreticos in-
 100 mulans: in pompam omnia verborum, vmbra-
 101 que foliorum euanescent, nullum profertentes
 102 fructum pietatis: *Quorum filij sicut nouella plan-*
 103 *tationes, filij eorum hæreticorum scilicet, inquit*
 104 *David: quos alienos appellat, cum sint a fide, &*
 105 *Ecclesiâ semoti velut nouellæ plantationes; Ita-*
 106 *tim addit: Filia eorum composita.* Hic D. Hier.
 107 regulam illam præscribit generalem, quod cogi-
 108 tationes s. Scripturæ filios nominat, vt aliquid
 109 principalis intentum, in intellectu progentium:
 110 verba verò, quibus cogitationes exprimentur,
 111 dicit filias, vt aliquid negotium intentum
 112 secundariū. Dicere ergo, quod filij hæretico-
 113 rum, sint velut nouellæ plantationes, & filia
 114 compositæ est manifestè declarare, quod om-
 115 ne sit Hæreticorum studium ac labor, nouas con-
 116 cipere opinionēs, imaginationes formate sin-
 117 gulares, verba pompatica, decora, affectu
 118 sectari quibus illas proponant: *Et quia filia sunt,*
 119 *& non filij, vros non habent*, asserit D. Hier.
 120 onym. quanto magis verborum fuco, ac elo-
 121 quentiæ nitore perfinguntur, tanto magis iho-
 122 rum est pompatica eloquentia, at sine spiritu ei-
 123 formata.
 124 Porro si scrutemur originem, vnde hæc omnia
 125 in hæreticis enascantur, noueris, esse superbiā.
 126 Ex superbia prodit, proprii iudicij tenacem esse,
 127 proinde videre licet, in quas irruant ineptias. De
 128 illo

Isai. 9.
 20.
 In in-
 bula
 verbor
 heret.

IV.
 Noui-
 tates
 sunt
 vitæ.

16
 Lab. de
 Bohem.
 cap. 35.
 1. Tim.
 6. 20.

illo hæresum seminario Simone Mago scribit
 D. Iulianus Martyr, quod in antea se taderet
 magnam Dei virtutem. Montanus se nomina-
 uit spiritum consolatore promissum Ecclesia.
 Novatus hæreticus in tantam delapsus est a-
 mentiam, esse D. Epiphani. ut speraret se esse
 Moysen & fratrem suum esse Aaronem, Mani-
 chæus se Christi Apostolum inscripsit. De Ma-
 nichæis asseruit D. Augustin. quod cum eo-
 rum hæresarcha vocaretur Manes, quod stul-
 tum indicat græco idiomate: scriptum addide-
 runt litteram N. nomen mutando, vocando quo
 Manichæum, quod significat, qui manna, qui
 diffundit dulcedinem Hæretici Novatiani suos
 discipulos cognominabant Cataras, id est mun-
 dos, & puros. Hodie quis nesciat quàm dicitur
 his aedecias suos inscribit titulis, eos vocan-
 tes Apostolos, Paulos, Elias, Prophetas &c.
 Superbia est, arrogantia est, & sicut vulpes se
 mortuam fugit, ut prædam apprehendat, ac
 triumphet: ita & illi se rebus mundi mortuos
 habent, in eorum tamen pectore diabolica fer-
 uet ambitio. De Nestorio hæresarcha refert
 Theodoret, quod maiorem vitam impen-
 deret ut sibi populi studium aucuparet, pul-
 lis quibus erant indutus, squalore vultus ef-
 fecto, dissimulata verborum compositione, ad-
 monebatur, ut eum omnes velut sanctitatis ex-
 emplar colerent, eoque modo ad Episcopa-
 tum in eueheretur. Oculis demissis, in signum mo-
 destiæ ac gravitatis hæretici Waldenses & Va-
 lentiniani per viam incedebant, velut extati-
 ci. Quasi supra seculum ioptræ Priscilla & Ma-
 ximilla virgines inhonestæ Cataphrygum hæ-
 reticorum in populo versabantur, scriptoribus
 Diuo Epiphani & Filastrio. De Hæreticis A-
 nabaptistis asseruit Sleidanus & ipse hæreti-
 cus, quod oculis semper in caelos elatis ambu-
 larent, ead. illud Apostoli: *Nostra conversatio in*
caelis est.
 Comparat D. Hieronymus hæreticos Esau,
 homini fero, crudeli, dicto Edom seu sangui-
 neo, propter barbariem hæreticorum contra
 Catholicos, fratres suos, qui ambo nati sunt
 vno baptisate, ventre purissimo: Sanctæ ma-
 tris Ecclesiæ: *Legimus, vidimus quoties compro-
 batus, quando persecutio contra Ecclesiam oritur,*
multo peiores persecutores hæreticos in Christia-
nos fieri, quam Eibnicos. Crudeles inimici, ve-
rumtamen Esau vocantur rufi, superbi, velut dra-
co rufus proprio amore attentissimi. Et tandem
quemadmodum Iacob domi. residet, & ad pa-
tris sui festinat gregem, ut eum ad epulum in-
Hieron. Bap. de Lanna Tom. II.

uiter, sic & Carholiens hæret in Ecclesia, de il-
 la foras non egrediunt, Dei gregem sectatur.
 Sanctorum doctrinam Esau per montes & intra
 vagatur, prædas perlustrat novas, nunquam
 capras, illas neutquam: ita & hæretici, foras
 extra Sanctorum doctrinam proflunt, doctri-
 nas novas, opiniones nunquam atidias auen-
 pantur. Cum illos autem vigeat superbia, cen-
 sent, quod idem cum omnibus dicere, suo dero-
 get honori: non esse in illis quo se reddant
 mundo celebres, nisi singularia proferendo. A-
 gellius dicit quod in Græco textu, illud Lati-
 ni *Qui incredulus est.* Legatur: *Qui superbus*
est: idem censens esse incredulum, infidelem,
hæreticum, atque superbum, inflatum, arrogan-
tem.

Hoc idem, ut alias diximus, expendit D. Hiero-
 nym. & ex illo Beda, illoque anterior Eu-
 thymius, qui illud ex Diu. Chrylostomo hausit
 dum Saliator ait: *Vnus vestrum me traditurus*
est. Omnes vnde eodem vsi sunt verbo:
Numquid ego sum Domine? D. Petrus: Numquid
ego sum Domine. Idemque dixerunt ceteri de-
 cem, solus inter illos prodit Iudas: *Numquid*
ego sum Rabbi? Cur mutas terminos? Ratio est,
quod non tam præclare de Christo sentiebat,
sicut ceteri, à ceteris dissentit, vnde & alio vi-
tri idiomate: quia differunt à communi San-
ctorum modo, loqui formulâ verborum, indi-
cium est, quod cum illis quis non consentiat,
sed longè discrepet in ijs quæ illi scripserunt,
& tradiderunt: O Timothee, monet Aposto-
lus: Depositem custodi, deuitans profanas vo-
cum nouitates. Fides, depositum, non aliquid
novi, sed depositum, & quomodo corruppi-
tur? per nouarum locutionum introductionem,
& si tulerunt tam grauer hominon,
qui heri si nouæ doctrinæ, & opiniones intro-
ducantur: Quam belle dixit Zacharias: Sicut
locutus est per os Sanctorum. Multi Sancti &
vnum os: Numquid suum quique os habuit,
linguam habuit? Habuit: atque omnes ita
vniformiter, ac si vno ore cuncti loquerentur:
Reddam populo meo labium electum. Etc. ut ser-
uiant ei humero vno. Vni fidei vnum conuenit la-
brum, vnum os, locutio vna. Rusticus ille, al-
teri, qui Symbolum fidei recitabat, aliquid in
eo mutanti, grauer respondet, hac ego te adi-
pol furcâ percutiam, si mihi alio modo dixe-
ris symbolum, quam patres mei legerunt, non
enim bene sentit de fide, quam in symbo-
lo presertimur, qui illud modo recitat alio, vel
in eo mutar aliquid de illa formulâ, quâ illud
 P p p seniores

Abac. 2.4.

VIII.

Sapit

hære-

sim di-

uersis

ab alijs

vti vo-

cibus.

Matth.

26. 21.

1. Tim.

6. 10.

Luc. 1.

70.

Sept.

3. 9.

leniores patres nostri recarant.
 19. Latus excurre, percussus odio, quo doctrina-
 20. rum execrori notis atque haereticis proprias para-
 21. men ut nostra oratio, quo styli cursum desti-
 22. navit, eo procedat: dico, sicut Samson sibi vul-
 23. pes assumpsit, quibus alienam perderet messem,
 24. sic & diabolus sibi sociat haereticos, ut mel-
 25. sem incendat Ecclesiam. Vulpes ignem secum
 26. deferunt, quia quocumque intrant, sic om-
 27. nia pessundant, quasi flamma cuncta devasta-
 28. set. Hoc opus est haereseos. Ignis maximè est
 29. operatius inter quatuor elementa, liquefa-
 30. cit aes, metallum, quid de messe faciet? Petras
 31. dissindit, quid de falsis sperandum? Videte
 32. Haereticum: hæc enim est, quæ destruit, liquefa-
 33. cit rari iudicij viros, illos transfertit, immutat,
 34. & consumit in cognitiois e veritatis fidei: quid
 35. non efficiet in hominibus de plebe vulgaribus?
 36. Quam appositè Dominus vocans Isaiam, ait
 37. illi: *Clama, quid clamabo? Omnia caro sanctorum*
 38. *est.* Si sanctorum, quid ei magis timeandum? vi-
 39. deant homines, quantum sibi ab hæresi cavere
 40. debeant, quia ignis est, & ignis, qui sanctorum
 41. corrumpit, quale reddet illud? totum devorat, ut
 42. cito tantum sibi ab hæresi vin Sancti præca-
 43. rebant. De Sancto Antonio narrat vitæ eius
 44. commentator D. Athanasius quod Numquam
 45. *cum hæreticis amicitia verba coneraxit.* D. He-
 46. *renus* numquam hæreticorum voluit interesse
 47. *consortio* qui reſert de S. Polycarpo, quod occur-
 48. *rens* Marcioni interroganti: *Cognosci me?* Res-
 49. *pondit:* *Cognosco te primogenitum Satana.* Po-
 50. *stet* a te modo fugiam quo à diabolo. D. Poli-
 51. *carpi* Magister D. Ioannes Euange ista, quam
 52. *primum* intellexit esse in balneis Cesinæ, numquam
 53. *voluit* illud intrare. *Quid tu facies?*
 54. *Tunc,* cum sis *Sicut sanctorum vestrorum* quod prius
 55. *quam* euellatur, excurret. Fides facile perditur, si
 56. *aut* occasio, & desit vitæ puritas.
 57. *Illud* quod docent Theologi, quod fides Re-
 58. *quirat* *piam voluntatis affectionem*, bonam vo-
 59. *luntatem:* *Habentes fidem* & *bonam conscientiam,*
 60. *quam quidem* repellentes *cetera fidem naufragave-*
 61. *rimus:* Doctrina est D. Pauli: *Fides requirit piam*
 62. *voluntatis affectionem:* quia *Captivus* intell-
 63. *sum.* Aliud D. Thomas protestatur: *Nisi vide-*
 64. *re non credam.* Non est videndum, sed captiva-
 65. *re* debet voluntas intellectum. Si lanceam plum-
 66. *beam* furi fortissimo alligaveris, tandem hære-
 67. *bit* quamdiu fenis integer remanet, at rupto
 68. *soluo* que restet, soluitur caditque lancea. Arcus
 69. *ferreus* si nervorum contortio deficiat, & cor-
 70. *rumpatur,* ita ut brachia dilatentur, vires a-

contorquendum, & eiectandum profusus auer-
 tit. His cedente David: *Dixit solus in cor*
 71. *de sue non est Deus.* At vnde talis insania? *Cor*
 72. *per junctum studij sui.* Ex corrupta voluntate
 73. *Depi* enim Samsoni caput nullis præstat vir-
 74. *bus,* sed nec fidem habet, si pia desit affectio
 75. *voluntatis.* Memento, quælo, quod quando tem-
 76. *pere* Regis Roderici Mauri intrarunt, centum
 77. *no* tota illis Hispania abundavit. At vnde
 78. *Toti* e Mauri advenere? Si eorum centum
 79. *millia* venissent, soli regno Andaluzis non suf-
 80. *ficerent.* Retio est: quia potius Christiano-
 81. *rum* numerus Christianum eiecit, & a fide de-
 82. *fecerat* Christo negato, Torius & Dipus, ali-
 83. *que* Episcopi. Quod idem Rex Iacobus Secun-
 84. *du* Aragonie Clementi Quarto summo Pon-
 85. *tifici* exposuit in Concilio Viennensi, quod
 86. *nempe* Granadæ plusquam quingenta milia
 87. *Christum* negarant. Demum cum in eadem ci-
 88. *uitate* censeretur ducenta milia Maurorum, so-
 89. *li* quingenti erant natione Mauri, reliqui filij
 90. *erant* Christiani. In Regno Castiliæ in sua
 91. *tempestate,* quando per sententiam sui dami-
 92. *nari,* dixerunt, si adhuc gradimeltri superles-
 93. *dissent,* pates in his numero fuisset, si vero
 94. *senectri* quod ipsi nobis modo faciunt, nos il-
 95. *lis* idem fecissemus. O Domine, quale sanctorum
 96. *facta* est Hispania, bonis operibus aridum,
 97. *quod* foret, si in illam intercessissent hæretici? Sub
 98. *pijsima* misericordia avertat hoc Deus, et
 99. *que* diuinam maiestatem, ne suum nobis sub-
 100. *trahat* auxilium deprecemur. Est igitur hære-
 101. *sis* ignis, qui omnia devastat, & eradicat. Ut igi-
 102. *tur* illi conueniat supplicium, ignis igne puni-
 103. *tur.* Ignis fulgur contra hæreticos egredians,
 104. *illos* absumit: hic enim est, quo protegitur Ec-
 105. *clesia.* Christus Dominus zizaniam quid fecerit
 106. *Dicam* *messoribus* *colligite zizaniam ad comburen-*
 107. *dum.* Hoc conueniens est hæreticis supplicium:
 108. *hoc* supplicio vult Deus ut Inquisitores puniant
 109. *Hæreticos* ut igne, quo condemnantur, combu-
 110. *uata* lictor Ecclesia.
 111. *Præclare,* quantum sapio, vult descendere
 112. *Deus* Ecclesie suæ præstitum beneficium, in-
 113. *cibus* illis fortissimis invidiosque alligatis litte-
 114. *lis* murorum custodibus, Zaelariz viximo.
 115. *Missus* est hic vates à Deo, comite Aggæo al-
 116. *tero* propheta p. pulo suo, soluta captivitate
 117. *Babylonica* sub Dario rege regre hienimque
 118. *grandissim* aritus fuisset populus calami-
 119. *tibus,* in patriam reuersus, eueisam illam, in-
 120. *culam,* delictamque repræterant. Tali nam-
 121. *que* strage eam Nabuchodonosor devastat, &

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

in tantam redeperat solitudinem, quando prae-
 ritis anis illorunde captiuos abduxerat. Tan-
 ti dolens vultus lenire Deus intendit, promissa
 spondet amplissima, duobus illis propheta vati-
 cinantibus, beneficia graha nec paucis quidem
 conuolcat. Porro si rei veritatem inspicimus,
 haec non tam populo illi carnali quam Eccle-
 siae suae promittebantur, quam veniens in mun-
 dum stabiliret. Hisce promissis beneficiorum
 abundantia Zacharias, ut statim in principio, v-
 num aperit, mirabili quodam spectaculo capi-
 te primo sibi à Domino concessio, Zacharias An-
 gelo colloquebatur, qui Dei nomine, vatis a-
 nimam erigebat, nullius beneficiorum dono-
 rumque sponsonibus, quae populo Deus addi-
 cebat concedenda: *Qui loquebatur in me ver-*
ba consolatoria, Attolit vates oculos, & in aere
quatuor conspicit cornua: Leuani oculos meos &
vidi, & ecce quatuor cornua. Cornua videt, &
quatuor videt, et capita non videt quibus vel in-
stantur, vel è quibus enascantur. Ab Angelo
percutiatur: Quid sunt haec? Cui respondet:
Haec sunt cornua, quae veniuerunt iudari, &
Israel. Sicut autem cornuta animalia vires suas
omnes in cornibus habent, ita S. Scripturae phra-
si famulare est, per cornua significare fortitudi-
nem, vires, potentiam haec sunt vires, haec fortitu-
do, haec cornua, quae bella suscitauerunt, & susci-
tant Israel modo taurorum, quorum fortitudo
ea est, ut his in aëra ventumque dispergant fer-
riamque obuios, quod Angelus declarat verbo
Veniuerunt. Dixerit quis, visis his cornibus,
haec potentia prophetiam incertè coniciendum,
ut sibi persuadet, ingens haec posse Israeli ad-
ferre necumentum: sicut verè damnium infer-
rent maximum, si per vites plateas quatuor
discurrerent, quaquaerulum tauri cornu pete-
modo hunc modo alteri imadentes, attripientes
& in aëra ventosque ventilantes. At solatur An-
gelus Zachariam, ne despondeas animo, tatis huc
malis prauidit Deus remedium. Quod hoc? Vi-
de mouet Angelus, quae tibi monstrauero: Qua-
tuor ostendit vati viros potentes viribus, fortitu-
dine terribiles, nervosos, qui ex ijs quae mani-
buis suis gerebant (vt modernus aduertit Auctor)
fabri ferrarij esse noscebantur, vnde nec inter-
regat, qui sint, sed ex instrumentis quae prae-
rebant eos agnoscent ferrarios percutiatur:
Domine, Quid isti veniunt facere? Vt vidit ergo
quatuor ferrarios, portantes fornicem, suos fol-
les, ignes, malleos forcipes &c. quarit, Domine:
Quid isti veniunt facere? Respondet Angelus: Ve-
niunt isti deterrere ea: cornua scilicet, fortitudi-

nem & potentiam; Et deterrere ea: vt cornua co-
 stringant, proiciantque vt nullibi magis appa-
 reant, quo fiet, vt Hierusalem secuta uiuat, & vi-
 ribus adeo potentibus, sibi contentis, libera co-
 sistant. Concedamus autem haec ad litteram sig-
 nificare reges ac principes potentissimos, qui
 contra Hierusalem surrexerunt, sensu tamen
 spirituali, significanter haeretici. Cornua sine ca-
 pite visibili: primum, quia caput visibile nullum
 habent haeretici sicut nos Catholici, Papam sci-
 licet &c. sed vnum invisibile, quod eos dirigit
 & mouet, nempe diabolum vnde nec caput vide-
 tur, ex quo cornua illa procedunt, & sunt sicut
 cornua, quia omnis eorum fortitudo haec est, e-
 ludere, proicere in aëra, quasi t. uis, qui in aëre
 & proiciendo in aëra tent & occidit. Qui-
 quid molimur haeretici, superbia est, ventus,
 ambitio, vanitas, fatiões in aëre propriae in-
 uentiones, signenta &c. Hec quam cuncta his bella
 commouent: Quam potenter his impugnantur
 Ecclesiam? Quam ferax bellator Arius? Quis
 Sabellius? Quis Manichaeus? & qualis Luth-
 rus? Quae damnata, quas clades intulerunt &c. tot
 haeretici?
 Numquid his Domine superest remedium?
 Vtique. Magna quippe Dei misericordia fabros
 excitauit ferrarios, ignibus, malleis, forcipibus
 &c. affatim instructos. Sanctum, inquam offi-
 cium Inquisitionis, & valde apposite tales, Do-
 mini fabri dicuntur ferrarij, nec illis hoc dicto-
 rum iniurius: quia D. Hieronym. D. Cyrill. &
 Theodoretus, per illos capiunt Angelos, Subtilius
 autem nos intelligimus Dominos Inquisito-
 res Apostolicos, ob virtutem qua pollent, ad ferri
 superandam domandam que duritiem. In sacro
 eloquio suprema omnium fortitudo, dicitur fer-
 ri, quod omnia domat, idcirco Romanum Impe-
 rium in statua illa Nabuchodonosor, per ferrum
 indicabatur, Daniele ipso interprete. Magna for-
 titudo ferrarij, qui flammatum viribus ferrum
 edomat &c. emollit etiam durissimum, ac for-
 tissimum: igitur is porro virtus requiritur, sine illa na-
 que, domari non posset ferri fortitudo. Proh
 mirabiles ferrarij, Apostolici Inquisitores, quam
 fortiter se fetro opponunt, haeresi inquam vi-
 cio solius ignis virtute domando: quid autem
 efficerent, suprema nisi potestate fulgerent,
 quam illis tribuunt Papa, Rex, Principes, totus-
 que mundus? Intelligunt forcipibus, ignibus, ma-
 leis &c. quo sine veniunt? Veniunt deterrere ea
 cornua, potentiam, vires haeticos, malleis igni-
 bus, forcipibus, auctoritate suprema, potentia,
 ac maiestate deterrere haeticos. Ratio re-

quirit & necessitas, sic contra illos supremum
 contignumque supplicium: Sicut tuus David
 collum tuum qua adificata est cum propugnaculis.
 Collum: de thores sunt, qui et pnis cibum cor-
 pori Christi id est Ecclesie administrant; ha-
 bent hi propugnacula, habent arma quibus sup-
 plicium inferant. Supponit Inquisitores omni
 doctrinarum genere debere esse praestantissimos,
 qui distribute noverint pastum doctrinae fidei
 cunctis fidelibus; iuxta vniuersiisque statum ac
 capacitatem quodque contumaciam armis praeci-
 pingi debeant, auctoritate, ac potentia puniendi,
 conueniens autem haereticorum supplicium,
 ignis est: palmites a vite refecti, aridi, in ignem
 sunt conuersi.
 Terra proferens spinas & tribulos, reproba
 est, & maledictio proxima, cuius consummatio in
 combustionem. Excellum bustum super haere-
 ticum, qui terra est spinas proferens verbi Dei
 praefocatices. Grauissimo multauit Deus in-
 cendio Apostatas, qui seipse subduxerant, &
 in Moysen rebelles surrexerant: hac poe. a punit
 Ecclesia haereticos. Episcopus Alexandrius in
 Concilio Calcedonensi censuit Nestorium non
 quilibet poena dignum, sed incendio. Nicepho-
 rus refert Anathelium Haereticum viuum iuis-
 se combustum. D. Gregor. eximie laudat vt quid
 bene factum, quod Roma Magnus exultus fue-
 rit nomine Basilus. Eecentus Episcopus Meli-
 tinenis celebratur, quod ignem quibusdam in-
 fecerit monasterijs, in quibus Monachi conui-
 uebant haerese infecti Messalianorum, ita Theo-
 dor. Vrbis Antiochia anno septimo Imperatoris
 Iustiniani caelesti fulgure percussa cum suo E-
 piscopo Euphrasio magna ex parte conflagra-
 uit in poenam, quod tum esset receptaculum
 haereticorum. Bonifacius octauus, de quo Pau-
 lus Did. transactis viginti annis, a tempore quo
 Eremicla Hermannus Pongilupus Ferratae
 honorifica sepultura conditus esset, et ipus eius
 effodi mandauit concremari, cinerisque in pro-
 fluentem demergi. Fratricidariorum uisectum
 etroribus eodem mandauit Innocentius ter-
 tius puniri supplicio. Doctorem Parisiensem
 Almericum, ossa eius sepulchro erui, ac concre-
 mari: qua constabat, quod mortuus esset ha-
 reticus. Suum Dominus monstrauit suppli-
 cium, primo, virgam vigiitantem, deinde ollam
 succensam contra fidei retractarios; Sic & In-
 quisitio, & iulle quidem tali plectuntur haereti-
 ci supplicio, quo contagionis pestis demonstre-
 tur. Dum lues grassatur, vestes peste infecto-
 rum, exure, nihil enim sic a lue purificat, quam

ignis: cum sit purgatum. O quam fecerit
 trahit contagionem haereticus ignis, ignis adit,
 qui consumat, qui purificet, & hoc summa cum
 diligentia.
 Quatuor similitudinibus arguuntur D.
 Hieronym. Scintilla parua est, quae vix oculis
 videatur, vt eam deferre non possis, quam statim
 extinguitur, attamen si in materiam castat pra-
 paratam, quantum excipiat incendium, cunctas
 Prouincias in cineres redigit. Parum sermen-
 ti, vile quid & exiguum, at si massa pemul-
 ceatur quantumlibet magnae, totam penetra-
 & suam toti communicat acrimoniam. Cancet
 primum vnicum erodit membrum, at paulatim
 serpit, totumque corpus exedit: Ouis scabiola
 est & vitia, at breui totum maculat gregem.
 Necesse est igitur inquit Diu. Hieronymus
 vt statim a principio scintilla, praefocetur, ser-
 mentum non immisceatur, cancer excidatur, o-
 uis scabiola si paretur, nisi velimus aerei totam
 exuri domum, integram massam conspergi, cor-
 pus omne cancro corrodi, totumque gregem
 scabie maculari.
 Ignis scintilla Alexandriae fuit Arius: quia ve-
 ro confessum extincta non fuit, quasi totum in-
 cendit Orientem. Parum sermenti Hyppona
 fuit Donatus: quia vero non statim de massa se-
 paratur fidelium, breui partem Africae corrupit
 portione. Exiguus cancer in Porto Marcioni
 erat haereticus: at dum negligitur, res
 ilico a corpore sano reseciditur, partem erodit
 Septemtrionis quam maximam. Ouis scabiola
 Wittenbergae Lutherus erat: sed quia de prege
 Catholico confessum non sicitur, scabie macu-
 lauit non paruum angulum Occidentis. Ad hunc
 igitur finem ingreditur ignibus armatu Tribu-
 nal S. Inquisitionis, quo deterreat, puniat, exu-
 ratque haereticos. Quid est S. Inquisitionis offi-
 cium quid retum agit, nisi haereticos deterreat,
 Lutherantum, Iudaicam, Mahometanum a-
 postatam, Caluinistam: Deterreat ea. O magnum
 potestatem, qua, quos non videntur sus posse
 Reges ac Principes si peccare viderent, potest ac
 deterret S. Inq. isitionis Officium, suis igni-
 bus terribile, velut suo conueniente supplicio, sic
 notat D. Ambrosius.
 Vidit illos D. Ioannes vt praefati sumus, sub
 figura locustatum: Et habebant caudas similes
 Scorpionum. Quod licet D. Greg. exponat de ha-
 reticorum astutia, qui sicut scorpiones necesse
 non coram sed cauda feriunt, in qua gerunt a-
 culum: In suo rem contradicere non praesentit, ex-
 oculis tamen vultus inferunt, & occidunt machi-
 natioui.

Hebr. 6
 7.
 XII.
 Igne
 puniti
 referu-
 tur
 plures
 haere-
 tici.
 Lib. 3.
 c. 35. 1.
 Dial. c.
 4.
 Lib. 4.
 6. 11.
 Lib. 15
 & E-
 uang. 1.
 4. c. 6.

Araneis ferunt. Apposita tamen est illa inter-
 pretatio D. Pallidij, cum doctrina, tam pietate
 insignis: qui ait, quod opus unum contra scorpio-
 nes remedium est ignis; hoc autem eo modo;
 quod si in domo, ubi plurimi eorum serpunt,
 unum aut alterum, sumptis, eosque in medio
 domus igni tradas exurendos, illico ceteri per-
 territi diffugiunt, & procul abscedunt. Hoc
 est coeleste contra hæreticos antidotum, quo
 zelosi ferrarij vtuntur, capto namque vno hæ-
 retico, & ignibus tradito, ceteri hoc supplicio
 deterriti diffugiunt. Nuntiate illis qui in Fran-
 ciam auferunt, ut huc veniant, dicite sed frag-
 ris Anglis, adeant Hispaniam, deterritos procul
 exturbant illos ferrarij coelestes: non enim fieri
 potest, ut hæc viribus humanis adscribantur, sed
 quod Deus talem illis indiderit potestatem &
 auctoritatem ut quasi illis dicere videatur: *Ter-
 rum vestram ac tremorem sui super cuncta animalia ter-
 ra.* Homines vtentes ratione non perterrent, vtique
 vite, fideique moribus integros, virum
 Christianum fidelem, piisque timore non per-
 cellunt, sed bestias, hæreticos, carnales, blasphemos,
 illos de quibus ait Indas Apostolus: *Animales spiritum non habentes.* Optime dicit, idcirco
 creatos esse, vt tales nedum deterreat, sed
 insuper eos vt deticiant, in fugam compellant,
 per orbem dispergant, vt secura liberaque
 letetur Ecclesia.

§. 8. *Æquissima ratione promulgat S. Tri-
 bunali Inquisitionis edita contra hæreti-
 cos.*

Vt suum impleant hi fortissimi duces of-
 ficium edita promulgant, qualia audi-
 tus, quibus præcipitur, quicumque sci-
 uerit, intellexerit, vel audiverit &c. Vt domus,
 seu aula regalis emundetur, ratio postulat vt
 sæpe numero scorparia accedat quæ telas ara-
 neas in angulis contextas, diligentius euerat
 quæ si deses hoc neglexens, textit telas locis
 oblectis & in angulis araneæ, totumque conr-
 maculant domum, Ecclesia Dei Domus est, te-
 lle D. Pauli: *Domus Dei, quæ est Ecclesia Dei* vs-
 que, *columna & firmamentum veritatis.* Hæreticos
 araneis assimilamus: Tales illos Iob describit
 homine hypocritarum: *Sicut tela aranearum fi-
 ncti eius.* A pissima metaphora. Telam etenim
 quam aranea textit, de suis educit visceribus, a-
 deo tenuem, vt solis captandis muscis sufficiat,
 illam distingit columba, discerpit aquila, disti-

gant aues corpore præstantiores: Sectatur ara-
 nea loca oblectiora cellaria, stabula equorum
 angulos: Sic & hæretici, sunt enim eorum ra-
 tiones, de propriis educit visceribus, animo, iu-
 dicio & iute lecta. Verum Ecclesia telas textit
 robustas, fila fortia de S. Scriptura, Sanctorum-
 que Patrum deprimpta visceribus ex D. Augu-
 stino, D. Hieronymo D. Ambrosio, D. Tho. &c.
 Hinc illæ telæ quas S. textit Ecclesia, hinc eius
 determinationes, ritus, ceremoniæ, definitiones,
 veritates. Hæreticus autem proprio eruit argu-
 menta cerebro: *Proprio iudicio condemnatus est,*
 inquit D. Paulus. Eorum telæ ad muscas tantum
 valent capiendas, populum rudem, indoctum,
 parui cerebri, non illis prudens capitur, non in-
 uertitur sapiens, non inuoluitur zelosus, sed io-
 culator, vagus, virtute leuis. Ad hoc, se alios quæ
 sint, esse simulant, se iactant, virtute primos om-
 nium salutis æmulos, omnium profectus studio-
 sos, sub hac vero larua, retia sua telasque abl-
 condunt, vt simplicem decipiant, irruant liber-
 tinum, nouorum curiosum inuoluant, hoc mo-
 do quidquid voluerunt, effecerunt.

Vidit D. Ioannes bestiam illam, cui draco de-
 derat potestatem, non leue inferentem damnum,
 aliam quoque postmodum vidit, agno similli-
 mam: *Cornu duo similia agni.* Hæc os habebat
 simile draconis, hæc terram omnem sibi subie-
 ciebat &c. O quæ fortitudo & quidem sub spe-
 cie Agni! Quorundam est opinio, quemdam
 prædici prædicatorem Antichristi, qui simulata
 sanctitate, totum subiciet mundum Antichristo,
 & agno similis cunctos suis inuoluet capietque
 etroribus. Arbitrantur alij quemdam prædicato-
 rem, seu hominum fore congregatio nem qui si-
 miles agno censentur, & viribus agni proce-
 dent, quorum os sit os draconis? *Os eorum locu-
 tum est superbiam.* Verba eorum superbiam sapi-
 ent, ac iactantiam. Tales sunt hæretici. Eadem
 de causa de idolorum erectioibus, dixit Oseas:
In aranearum telas erit vitulus Samaria. Quod
 exponens Rupertus ad rem declarat illud Isa-
 iæ: *Telas araneæ texuerunt, & tela carum non
 erunt in vestimentum.* De mendacijs Iudeorum
 Apostolorum. Insuper angulos querunt, & e-
 quorum stabula, eo recurrunt hæretici, perua-
 gantur angulos.

D. Hier. disputat de quibusdam erionibus qui
 tempore Pontificis Anastasij fuerant cõdenati,
 quos iã sepultos quidam renouarunt hæretici,
 de quibus hoc eleganter: *Solent enim huiusmodi
 per angulos miffiare.* Quarto modo proprii hæ-
 reticis angulos sectarum, speluncas quærere, clau-

Ad Ti-
 mo. c. 3.
 11.
 Apoc.
 ca. 13.
 10.
 Ps. 10.
 10.
 Ose. 8.
 6.
 Isa. 59.
 5.
 23.
 D. Hier.
 Epi. 8.
 ad Di-
 metri.
 de ser-
 uanda
 iuste.
 Tom. 1.
 P p p 3 culum

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

culum suos diffundere, & infundere errores, vt eos nullus detegat, dixit Salomon: Cum submisit vocem, Homines, qui dicunt, hoc nemo intelligat loquamur submissis? Ne credideris eis.

Prout. 26. 25. Nihil enim intendunt aliud, quam nouitatibus decipere, & erroribus involuere, nouum curiosos, effrenes gyronagos, vnde fraudes machinantur, Ne vero qui sint cognoscantur, occulte tantum, & in angulis errores suos dinendant.

Hæretici titulos assumunt Catholico-rum. Comparat illos D. Pau. Incantatoribus Pharaonis, qui veneticis suis miracula parabant phantastica & Christus in Euangelio dicit illos illores. Quando aliud non possunt, titulos assumunt Auctorum Catholicorum, vt eo nomine hæretes suas disseminent. Nomine D. Pau. scribebatur epistolæ hæretici Thessalonicensibus. Nomine mutato Origenes opera erroribus referta. in Origenes. Nomine S. Leonis Papæ prodixerunt tractatus hæresi Nestoriana conscriptos. Nostra tēpeltate Oecolampadius hæreticus in lucem edidit opus contra venerabile Altaris Sacramētū; nomine prænotato viri Catholici Bertrami presbyteri. Carolostadius alter hæreticus, aliud enulparit opus contra cultū imaginum nomine Caroli Magni sextæ synodo dedicatum. Caluinus aliud hæretibus scæuens cum inscriptione Catholicissimi viri Aleuini. Bulingerus aliud conscripsit ficto nomine D. Athanasij. Bucerus aliud mentitus est, contra bonorum operū meritū sub nomine Ioannis Episcopi Rosani, circa quod Sixtus Senensis. a. quædam enarrat singulari digna memorati. Similiter Greterus. b. In sexta verò Synodo generali legitur, quod hæretici multos SS. Patrum libros adulterarint, & corruerint. De quo Pinedæ.

a In præfatione Libri Bibli. Sancti. Præterea scribitur, quod angulos sedentur, quia suos ceabant errores inroducere prædicantes illos rudioribus hominibus, & in virtute vacillantibus. Idcirco inter alias rationes, illis sancti Patres nomen vulpium imponunt. Vulpes aumalia robusta, maiora ac ferocia non aggreditur, sed mansueti, minora, domestica, inermia, non aquilas insequitur, non maluos impugnat, sed gallinas, anates, pullosque sectatur, non leones, non tigrides oppugnat, sed agnis, quibus captis insidiatur. His similes sunt hæretici: ne putes, quod de suis erroribus, consulunt viros doctos, & sanctos, aut his illos pudent; minimè gentiū, sed ordinariè petunt ignorantes, adeunt simplices, ingerunt se mulierculis: quas nullo possunt negotio illaqueare? A pua huius generis homines sua seminat deliramenta, hocq; agendi modo proficiunt hæretici: Seducunt corda in-

nocentiam, affirmat D. Pau. Quocirca D. Hieron. Eustochio virgini consulti, sibi caueat ab hæreticis qui larvati incedunt paupere tunica squallidi, teiunus exesi, orationibus intenti, te rebus spiritualibus colloquentes, quibus crebro mulieres, gentemque indoctam irreciunt. Hæc eius sunt verba: *Talem olim Antinum, talem nuper Siphronium Roma conuenit, qui postquam nobilitate introierunt domos, & deciperunt mulierculas enarratas peccatis, iustitiam simulant, & quasi longa ieiunia fuerint noctium cibis pertrahunt.* Quintimo & hoc damno vt notat idem D. Hier. in Hispania & Lusitanæ mulieres involuta sunt munda Gnothecorum hæresi polluta: *Multa Hispaniarum & Lusitanæ accepta sunt muliercula.* Quare nostra deploranda est Hispania, ob mulieres hoc vitio deprauatas, prouide has attendendo fraudes, quas texunt hæretici, non in cogitè dicitur quod latebras, angulosque perambulant. Pariter quoque dicere licet eos angulos, & abditos venari recessus: quod communiter sint illi, in quibus dominatur vitium gula, sensualitates, immunditæ carnis, & prohibita sunt texunt araneæ telas vt nostro vidimus infortuno in Francia, Germania, Anglia & c. non ad curia deauratæ prodeunt conspectum, non bonos non integros conueniunt: si quid enim hic texerent, adest scoparius, telasque dissipat araneorū. Quid mirabile de hoc narra Petrus, Valerianus, quando in Concilio quinquaginta Patrum, atro calens, tot hæreticos, proscripti sunt Gregorius Patriarcha Constantinopolitanus, & Marcion ac Pyrius, si vita condemnatione plurime deciderunt araneæ in medium aule Concilij: quasi quis dicat, quod Concilij Patres, iam telas abstulerant, quas texerant, vnde tot corruerunt araneæ. Expofcit necessitas, ac curat scoparia vt proclamantur edicta, quærendo indagando, si qui forte texat araneæ telas, si lateat hæreticus, qui fraudes contra fidem vulpinas molliatur, aut viuat, aut dicat, aut scribat aliquid contra fidei puritatem, quod teneatur quislibet denuntiare, intimare, referre id quod audiuit, nouit, & c. vt domus integra mundaque conseruetur.

S. 9 Non est cum hæreticis seruanda fraternitas correptio, sed illa præterita; confestim sunt denuntiandi.

INquit SS. Doctores, cur diabolus, virum hunc possidens dicitur fuisse mutus: Et illud erat inuicem. Nodum dissoluit D. Chrystostomus.

quem sequitur Euthymius: dicendum mutum vocari *de off. d. quia misero inquam, ne lo-*
qui creatur, ligatur: ut dicimus: dies utiles sunt:
qui tristitiam adferunt. Sicque se res habet: hoc
num inter cetera diabolum efficere, vt secu-
res commoretur, officium linguæ suspendit, cõ-
mittitur ne loquaris omnino, denuntians hereti-
cum, Indaifantem, Apostatam, humano respe-
ctu, vel timore taciturnus: effectus hic est dia-
boli, qui nolit exturba. i. Hoc fit igitur determi-
natum, quam primum noueris, aut audieris, aut
intellegeris aliquid quod sit contra fidem, te
in conscientia obligari ad eiusdem denuntia-
tionem.
 At inquit non præmiter da fraternam cor-
 reptionem? An non hoc Christi est præceptum: *Cor-*
ripere enim inter te & ipsam solum. Non contradi-
 co, verum illud de aliis dicimus peccatis intelli-
 gendum de quibus sperari posset emendatio: de
 hereticis autem, vel Apostatis, id constat nullã
 esse sperandã: & ipsa nos docet experientia quod
 ipse corripere ipsos est astutus res reddere, aut
 lamque præbere, vt deinceps p. seuerit in ma-
 lita sua cautiore. D. Hier. inducit Pelagium, qui
 dicit: *Quid in hoc peccat, ut quæ viribus nõ, oret,*
voluntate interfectus? Et respondet: Ille hereticum
pelag. *ignoscere, qui esse hereticum patitur. Ceterum iustria*
corruptio suspensio est, vt heresi moriens, viuas
Tom. 2. *Catholica p. d. Mors hereticis, eiudem est tole-*
ratio, & eum non velle denuntiare, quo puniatur:
vita namque heretici, eiudem est supplicium.
 Hoc illo verbo significatur: *Nõne corruptio: nõ*
 enim vult dicere, fratrem illum corripere, sed
 illico denuntiare, manifestare. Hoc agere, est illi
 vitam tribuere: sic enim heresi moritur, & illi
 mortuus, fidei vitæ Catholicæ. O Domine, si de-
 nuntiaueris hereticum, conseruabitur. Hoc est
 illi vitam tribuere.
 Magnus ille Theophilus Alexandrinus, quæ
 D. Hieron. præclaro celebrat encomio, quod
 D. Hier. scripsit eius Italia, quin mo & Roma ab heresi-
 bus esset Origenis liberata. Deinde nomen ei
 Theophilus quadrare dicit aptissimè: *Quæ ex a-*
more Dei nomen inuenit, & paulo inferius. Cla-
ritate Christi Pontificis, & eloquentissimum eum
si se testatur. Dicit igitur in epistola, quæ scribit
ad S. Pippai 10: Cum omnem nauasset, erã, Au-
dianque reprimendis hereticis, Origenis, O-
rigenis errorum sectatoribus: Non parua be-rita
in Alexandria, & per totam Egyptum populorum
corda pernafti, ex quo pauci homines electi sunt, vt
purum corpus Ecclesie permaneret. Si humor pesti-
mus corpus affecit, qui m. i. s. i. b. u. non curatur

auditis, adhibeatur medicina fortior, quo pro-
 tinus expellatur: vires suas exeret medicina, fo-
 ras expellit humorem, & prillnam corpus re-
 cuperat sanitatem, & exhilaratur. Tales iudic
 in corpore mystico Ecclesia hereticos: humores
 sunt peccantes, male iam, qui nec persuasio-
 bus emolliuntur, nec correptionibus emenda-
 tur, adhibeatur purgatio rigorosa supplicij; hoc
 agendum est, generaliter puniatur. Sic D. fen-
 tit Hier. nymus eidem scribens Theophilo, Cõ-
 quebat hic cum hereticis, emendationem spera-
 bat, mitius cum illis agebat, confidens, quod
 blanditijs ad fidem reducerentur. Catholican-
 de hoc illum acriter redarguit D. Hieron. *Super*
nefaria heresi, quod multam patientiam gerit &
putas Ecclesia visceribus incubantes, tua posse cor-
rige lenitate, minus Sanctis displicet, ne dum pauco-
rum penitentiam præstolaris, nutriti audaciã per-
ditorum, & factio robustior fiat. Non illorũ po-
test sperari correctio, sine periculo fidelium fi-
liorum Ecclesie. Imo & idem expertus dicitur
 Theophilus, respondet igitur D. Hieron. quod
 propulerat hereticos: *exc. pere. seuerius: ad-*
 uerit enim hoc D. Iau. præceptum: *Si que cõ omni*
 imperio. Vide D. Hiero. subiungit: *Demus operam*
 vt perniciosissima heresis de Ecclesia auferatur,
 qua semper simulat penitentiam, vt docendi in Ec-
 clesie habeat facultatem, ne si aperti se luce prodi-
 derit, foras expulsa moriatur. Non est quod cor-
 rectione præstolaris hereticorum, veram licet
 confingant penitentiam, exorilque damnatio-
 nem: hæc quippe omnia eo sunt animo, vt vires
 acquirant fortiores, libertatem, locumque doc-
 ce: d. consequantur aptiorem, & tanto facilius
 negotio se as in Ecclesiam hereses introducant.
 Accelertur si supplicium, gnauer eratur a fide-
 libus tale venenum, ne illis mortaliter noceat
 Ecclesie, proinde seruandi non venient termini,
 fraternæ cum hereticis admonitionis. Mox vt
 eorum innotuerit heresis, denuntietur.
 Hanc eleganter prolequitur materiam D.
 Hier. in qua notat eius in Epistolam ad Galatas
 commemorari, in quibus opatur, quod nec Pe-
 trus errauerit, nec eum verè Paulus arguerit,
 sed tantum Simulate, replicabat autem D. Au-
 gustinus hæc dici non posse: esset enim Paulum
 mendacij redarguere, qui scribit: *Videns quod non*
recte ambularet ad veritatem Euangelij &c. Ecce
coram Deo qui non mentor: Et respondit D.
 Hierony. quod hoc scriperit aliorum securus
 sententiam Origenis, Didymi, Laodicensis, Euse-
 bij, Emilsen, Theodori, Heraeclensis, pro vt li-
 quet ex his quæ alio loco scribit à quibus non
 p. ocul.

mitius
 sed du
 ius
 agen-
 dum.
 D. Hi.
 Epist.
 68. T. 2.
 A. Tit.
 c. 2. 15.
 D. Hi.
 Ep. 89.
 A. An-
 gust.
 Ep. 89.
 A. An-
 gust.

Pag. 260. ¹ procul hæc superaddit: Ego, imo alij ante me ex-
² posuerunt causam, quam portauerunt, non officiosum
³ mendacium defendentes, sed ostendentes honestam
 D.H. ⁴ dispensationem, ut & Apostolorum prudentiam de-
 To. 2. ⁵ monstrarent, & blasphemantis Propicarij impuden-
⁶ tia correcent, quæ Pauli & Petri pueri dicit, in-
⁷ ter se pugasse certummo imo & arsisse Paulum in
⁸ inuidiam virtutum Petri, & ea scripsisse iactanter,
⁹ quæ vel non fecerit, vel si fecerit, procaciter fecerit,
¹⁰ id in alio reprehendens, quod ipse commiserit. Quia
¹¹ & Paulus, Seruauit legalia circumcidens Timo-
¹² theum, & radens capillos in Cenchris, & persis-
¹³ tans se Hierosolymis. Persistente autem D. Augu-
¹⁴ in sententia, quod D. Pau. scripserit ea quæ vera
¹⁵ erant: Ipse vero Petrus, quod & Paulo fiebat vili-
¹⁶ ter libertate charitatis Sancta, ac benigna pietate
¹⁷ humilitatis, atque ita rariis, & candidius exempli
¹⁸ posteris præbuit, quo non designarentur, sicuti forte
¹⁹ recti iramitè reliquissent, etiã & posterioribus cor-
²⁰ ripsi, quam Paulus, quo confidenter auferent, etiam
²¹ minores maioribus pro defendenda Evangelica ve-
²² ritate salua fraternâ charitate rescribere, est lau-
²³ itaque iusta libertatis in Paulo, & Sancta humili-
²⁴ tatis in Petro: quia quantum pro modulo meo vi-
²⁵ detur, magis fuerat aduersus calumniantem Porphi-
²⁶ rium defendenda, quam ut ei maior daretur obire-
²⁷ tandi occasio. Discant omnes corrigere, cum
²⁸ Paulus corripit Petrum. Discant omnes cum
²⁹ humilitate suscipere correptionem, cum Petrus
³⁰ Pauli suscipiat humiliter correptionem.

II. ¹ Hoc autem hic aduerto, quod Paulus Petrum
 D. Pau. ² reprehendit: Coram omnibus, publice. O Paule
 D. Pau. ³ vas electionis, num Christi forsitan ignoras præ-
 Petri ⁴ ceptum: Corripe, enim inter te & ipsum solum? quo-
 eorum ⁵ modo igitur Coram omnibus arguis? Sic hæc pri-
 omni- ⁶ ma responsio Petri defectum communis fuisse
 busar- ⁷ Coram omnibus, ac proinde facienda erat corre-
 gnit. ⁸ ptio Coram omnibus: quia quæ coram omnibus pec-
⁹ cat, coram omnibus corripiendus est, ut ceteri timo-
¹⁰ rem habeant. Sit autem hæc secunda responsio:
¹¹ defectus erat: Circa veritatem Evangelij. Non
¹² quod erroris contra fidem Petrum accusemus,
¹³ sed quod eo modo legalia leguaret, ut quasi gen-
¹⁴ tiles cogere videretur, ut intelligerent, eorum
¹⁵ obseruantiam esse necessariam, hoc autem illud
 Galat. ¹⁶ est. Videns quod non recte ambularet ad veritatem

2. 14. ¹ Evangelij, &c. subtraheret enim se &c. Nimis e-
² nim studiosè, nimis seriò legalia obseruabat. In
³ illis porro nihil dissimulandum, nec vterius
⁴ differendum, quæ sunt Circa veritatem Euange-
 III. ⁵ lij. Clamorosis vocibus denuntiandum est: faci-
 Nō est ⁶ le enim potest irrepere, quod in hac materia
 cum ⁷ transire permittitur incorrectum. Nihil expe-

ctandum cum hæreticis: quia directè se opponit
 Evangelicæ veritati, & manifesta illam oppug-
 nant contrarietate; vide & eo minus cum illis
 seruanda est fraternalis regula correptionis; quia
 partem illis adfert utilitatem, & committendo
 maior illis anima præbetur, quò suis in erroribus
 radices agant prae fundiores, venenumque spar-
 gant quaquaversum: Sermo eorum ut tancer ser-
 pi. ait D. Pa. Ut cancio medela adhibeatur fru-
 strâ remedia adhibentur, nisi ebururgus, aduoce-
 tur, qui membrum refecit infectum, ne fortuè
 & paulatim membra corrumpat saniora. Sic a-
 gendum cum hæreticis, & hæc præscribit re-
 gulam D. Hieron. Rescanda sunt putrida carnis.
 Nullane ergo spes fulger emendationis? Nulla:
 Particeps inolorum Ephraim factus est, dimittite eum,
 præcipit Dominus per Oseam: quem locum
 Iubiliter expendit D. Hier. dum quempiam cer-
 nis à fidei veritate deficientem: Dimittite eum:
 ne tibi persuaseris, quod illum ad saniorè
 mentem sis reducturus, quinimo grauius sebi-
 uersionis tuæ imminet periculum, proinde fa-
 tius est: Dimittas eum. Addit D. Hier. Ne confor-
 ti o eius corrumparis. Quid agam igitur? Conte-
 stum illum denuntia: Ut auferatur malum de
 medio vestri.

Nostro proposito accommodè expendit D.
 C. Jul. illud Domini præceptum, contra Moabi-
 tas & Ammonitas: Non facies cum eis pacem, nec
 quares eis bona cunctis diebus vitæ tuæ in simpiter-
 num. Arbitratur autem D. Cyrillus D. Ioannem
 hoc netate, quando in epistola sua secunda
 sic ait: Si quis venerit ad vos, & hæc doctri-
 nam non afferit &c. nec Aue ei dixeritis. Le-
 git autem D. Cyrillus: Non loquaris ad illos verba
 pacifica, id est verba amicitia non loqueris ad
 illos, qui fidei non sunt amici: nec id solum: Sed
 nec verba vilia. Quod hoc igitur? nisi quid om-
 nes consentiunt, quod possum excommunicatio
 loqui de his quæ ad animæ eius spectant vili-
 tem? hoc enim nos docet versiculus ille omniu-
 ore comprobatus: Vile, lez, vniuse, res ignoratio,
 necesse. Numquid non corrigere poteris natum
 omnes quantum correptio præficiat: Nec verba
 vilia. Nec correptio quidem est facienda. Cur
 obsecro? quia nulla potest hæretico prodelle
 correptio: hoc enim indicat, teste D. Cyr. his ver-
 bis Apostolus: Scies quia subuersus est, qui eiusmo-
 di est. Nihil ei proficit, hoc autem plu-imum
 refert, ut illum denuntiet: Ut tollas malum
 de Israel. Hoc docet D. Hieronymus dilige-
 re, qua ratione de gremio fidelium expellenti-
 sunt hæretici: Si noscitis hæreticos, cur non
 accusatis?

27. Sum fortium diligentia, prude-
 28. tiusque circum-
 29. clusus. O viros fortissimos, invictos milites, ze-
 30. losos Moyes! o fabros potentissimos hostium
 31. fidei terculamenta. Liceat mihi vobis hoc præ-
 32. ludere, quod olim prudentissimâ Abigail Davidi
 1. Reg. 25-29. 33. Duci fortissimo: *Faciens faciet tibi Dominus Do-*
 34. *mino meo domum fidem: quia prælia Domini, Do-*
 35. *mine mi, tu præliaris.* Conatibus vestris adspiret
 36. Deus, regimen det perpetuum, potestatis, au-
 37. thoritatisque largiatur incrementum, augeat
 38. maiestatem & pro zeli qualitate locum tribuat
 39. honorabilem: Dei namque causam agitis: *Præ-*
 40. *lia Domini: eiu: honoris, fidei, veritatis. Sacra-*
 41. *mentorum, Divinitatis. SS. Trinitatis, unitatis,*

gloriæ cœlique defensionis. Hæc vestra sunt præ-
 lia hæc certamina, Dei honorem illæsum con-
 servare ne Deus introeat alienus, aduigilare, ne
 eius depraveatur veritas, maiestas minuat, &
 des: aspietur scientia, perdat, Ecclesia spolia
 charissima violetur. Vos Deus conservet, ut cre-
 caris in mille militia, & Duces extoliat fortissi-
 mos: Vestra quoque sollicitudine vos Deus pro-
 tegat in olumes, in fide integra, cognitione se-
 cura, cetera veritate, non dissolutis vivate, pa-
 ce p̄cipit, quatenus, dum illic fide viva, diti-
 na adspicit, gratia firmatus alacres, illo gau-
 dentes in gloria possumus, Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ VIGESIMÆ PRIMÆ SĒQVENTIS.

M O N I T V M in Deum malitiam hodiernum prodit Evangelium, quia
 qui grati esse debuerunt, querimoniis omnia complent. *a.* Sex di-
 stinguuntur articulis. Primus: querelas exponit Nazarenorum Salva-
 tori propositas, quod patrios similibus donis, quibus alienigenas, non
 cumularet. *b.* Secundò: declaratur, potiori iure Christum de suis po-
 tuisse civibus conqueri, cum enim illos maioribus auxisset officiis, quam alias ci-
 vibus lacessunt iniuriis. *c.* In tertio probatur, quod licet Rodemptor noster res-
 pondere potuisset, stultas eorum & sine fundamentis probans esse rationes. *d.* In
 illorum peccatis adscribendum, quod illis miracula nulla percussit, aliis verò patra-
 ret plura liberalis. *e.* Continet quartus probationem, quod illi nativæ statuta trans-
 grediantur, nam qui præ cæteris civitatibus eius debuissent existimationi consule-
 re, eandem ipsi præstringerent detractores, quo fluentia misericordiæ eius con-
 stringebant. *f.* Commune peccatum patriæ Prophetarum, invida superbia proge-
 nitum. *g.* Quinto: confirmat hoc Christus duorum exemplo prophetarum Eliæ
 & Elisei, quos municipes inhonorarunt, sed receperunt, colueruntque Gentiles.
h. Sextus eorum fugillat peruersitatem qui Christi responso graviter irritati, præci-
 pitio eum collidere tentarunt, quo se in illum ostendunt ipsis crucifixoribus esse
 multo nequiores. *i.*

§. 1. Sequuntur sæpe homines hoc dictum (La-
 dron i; vox maior:) Latro & tu prior:
 cum enim posset Deus conqueri, ipsi Deo con-
 queruntur.

§. 2. Utique dicetis mihi. Strillior incum-

bi obligatio continentis beneficiendi, quam
 peregrinis, & patriæ, quam exteris regio-
 nibus

§. 3. Quanta audivimus. In patriæ sua
 beneficium, non in ea Christus cepit pa-